

Miljövänliga motorvrål

FELICIA THORNANDER 2020
MVEM30 EXAMENSARBETE FÖR MASTEREXAMEN 30 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Fotografi av Severin Demchuk, 2018, (<https://unsplash.com/photos/yelllsacr0>).
Unsplash license.

Miljövänliga motorvrål

En kritisk diskurspsykologisk analys av hållbarhets-
debatten inom Formel 1

Felicia Thornander

2020

LUNDS
UNIVERSITET

Felicia Thornander

MVEM30 Examensarbete för masterexamen 30 hp, Lunds universitet

Handledare: Lars Harrysson, Socialhögskolan, Lunds universitet

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning

Lunds universitet

Lund 2020

Abstract

By conducting a discourse analysis on the sustainability debate within Formula 1 this study explores the construction of meaning for sustainability as well as the construction of identity for Formula 1 as a sport. The analysis used the concepts of interpretative repertoires, subject positions and ideological dilemmas from the field of critical discursive psychology. Furthermore, theories about ecological modernization and ecomodern masculinity was used to elaborate the understanding of the shaping of the debate. This study found that Formula 1 drew on the interpretative repertoires of sustainability as *technical innovation*, *a complex issue*, *a societal responsibility* and *as implicit*. By using some of these repertoires they constructed the subject positions of *technological pioneers*, *engineers in the service of humanity*, *the modest benefactor* and *ambassadors for sustainability*. The sport is additionally faced with three main ideological dilemmas; *benefit company growth vs care for the planet*, *honour the legacy vs power innovation* and *improve efficiency vs electrify*. By using the theory of ecological modernization, it is shown how Formula 1 uses the discursive resources that ecological modernization entails which enables them to locate their practices within a sustainability context. Primarily, by claiming their position as technical innovators and technical innovation as a sustainability practice they legitimize their existence. This construction of identity can also be understood from a perspective of masculinity practices. As an accommodator of the currently hegemonic masculinity in society, which has now shifted from a more industrial one to an ecomodern one, it is possible for Formula 1 to incorporate environmental care in their business and sport while still keeping their hegemonic position in the masculinity hierarchy.

Innehållsförteckning

Abstract	3
Innehållsförteckning	5
Inledning	7
Syfte och frågeställningar	11
<i>Avgränsningar</i>	11
Teori	13
<i>Kritisk diskurspsykologi</i>	13
Tolkningsrepertoarer.....	15
Subjekspositioner	16
Ideologiska dilemman	16
<i>Ekologisk modernisering</i>	17
<i>Maskulinitetsteori</i>	18
Ekomodern maskulinitet.....	20
Metod	23
<i>Insamlade och urval av empiriskt material</i>	23
<i>Metodologiska koncept</i>	24
<i>Bearbetning av material</i>	26
<i>Metodologiska begränsningar och etisk reflektion</i>	28
Resultat och analys	31
<i>Tolkningsrepertoarer</i>	31
Hållbarhet som teknisk utveckling.....	32
Hållbarhet som en komplex fråga.....	33
Hållbarhet som ett samhälleligt ansvar.....	35
Hållbarhet som en självklarhet.....	36

<i>Subjektspositioner</i>	37
Teknologiska pionjärer.....	38
Ingenjörer i mänsklighetens tjänst	38
Den anspråkslösa välgöraren	40
Hållbarhetsambassadörer.....	41
<i>Ideologiska dilemman</i>	42
Främja företagets tillväxt vs värna om planeten	42
Ära det historiska arvet vs driva utvecklingen framåt	43
Effektivisera vs elektrifiera.....	44
<i>Sammanfattning av diskursanalys</i>	45
<i>Ekologisk modernisering som diskurs</i>	46
<i>Maskulinitetskonstruktion inom Formel 1</i>	48
Avslutande diskussion och slutsats	51
<i>Slutsats</i>	53
Tack	55
Referenser	57
<i>Empiriskt material</i>	65

Inledning

Sedan 1950 då det första Grand prix:et kördes på Silverstone i England har Formel 1 växt till ett av världens största årliga sportevent (Formula One Group, u.å.-c). I dagsläget utgörs supporterskaran av cirka 500 miljoner människor och racekalendern sträcker sig över 22 länder på fem kontinenter. När Liberty Media under 2016 köpte Formula One Group och därmed de kommersiella rättigheterna till sporten påbörjades en del förändringar i verksamheten (BBC News, 2016). Ett av målen med förändringarna var att göra sporten mer attraktiv för en yngre målgrupp och på så sätt säkerställa en fortsatt växande publik. En stor del av taktiken för att uppnå detta är det nya reglementet som träder i kraft 2021 och som bland annat syftar till att jämna ut konkurrensen för att därmed skapa bättre racing. Det nya reglementet och direktiven handlar för första gången i sportens 70-åriga historia dock inte bara om tävling och teknikutveckling, utan denna gång har även en insats gjorts för att inkludera strategier för att hantera den miljö- och klimatpåverkan sporten ofrånkomligen medför. Under hösten 2019 publicerades en hållbarhetsstrategi som omfattar två olika områden inom vilka Formel 1 ska fokusera sitt miljöarbete (Formula 1 Press Office, 2019). I strategin presenteras de mål som finns och de åtgärder som ska genomföras för att minska sportens klimatbelastning under kommande år. Målen och åtgärderna är uppdelade i två områden, *Accelerate technologies that decarbonise the world* och *Leave a legacy of positive change wherever we race*, med varsitt huvudmål: *Net zero carbon footprint from factory to flag by 2030* respektive *Every race to qualify as an F1 sustainable spectacle by 2025* (Formula One Group, u.å.-e). Organisationen fokuserar alltså i sin hållbarhetsstrategi inte enbart på att minska sin klimatpåverkan utan även på hur de ska bidra till klimatomställningen i samhället.

Kopplingen mellan sport och hållbarhet har börjat stå allt mer i fokus på senare tid. När idrott och sportevent lyfts fram i ett hållbarhetssammanhang är det oftast med fokus på deras miljö- och klimatpåverkan. Sportevent av olika slag kan ha en stor klimatpåverkan i form av exempelvis transport av åskådare och utövare, energi- och vattenförbrukning samt konsumtion (Hayes och Karamichas, 2012). Miljö- och klimatpåverkan från så kallade mega-event som olympiska spelen och fotbolls-VM har på sistone uppmärksammats i större grad (Yoon och Wilson, 2019) och bland annat FN har startat ett initiativ med syfte att uppmuntra och stötta sportorganisationer i deras klimatarbete (UNFCCC, 2020b). Några exempel på organisationer som har skrivit under detta initiativ är International

Federation of Association Football (FIFA), New York Yankees, International Ski Federation (FIS) och Formel 1 (UNFCCC, 2020a). Ett perspektiv som inte är lika vanligt förekommande i forskning och media är hur sport i vissa avseenden kan bidra till samhällsomställningen. En del forskning har förekommit kring hur sport kan bidra till att förespråka en mer klimatvänlig livsstil (Inoue och Kent, 2012) men även andra aspekter av sporten kan ha en påverkan. Detta perspektiv är alltså något Formel 1, en av de aktörer som har anslutit sig till *Sports for Climate Action*-initiativet, har nyttjat i utvecklandet av sin hållbarhetsstrategi.

Lanseringen av hållbarhetsstrategin blev ett startskott för en mer öppen diskussion kring sportens klimatpåverkan och deras möjlighet att förändra den. Diskussioner kring klimat och miljö sker dock inte i ett vakuum eftersom språket vi använder inte förmedlar någon objektiv bild av verkligheten (Boréus och Bergström, 2018). Tal och skrift är inte bara en reflektion av händelser och objekt utan konstruerar en version av dessa och kan därför ses som en social praktik med sociala och politiska konsekvenser (Potter och Wetherell, 1987; Wood och Kroger, 2000). Inom det diskursanalytiska fältet finns det många inriktningar och metoder som möjliggör olika fokus och analytiska angreppssätt. Det är exempelvis möjligt att studera vilka typer av föreställningar som tas för givna inom ett visst ämne och hur de ser ut, men även hur dessa föreställningar både upprätthåller maktrelationer samt formas av dem (Winther Jørgensen och Phillips, 2000). Inom den socialpsykologiska disciplinen utvecklades en diskursanalytisk inriktning som kallas för kritisk diskurspsykologi (CDP). Denna teoretiska och metodologiska utgångspunkt används för att studera hur kulturellt tillgängliga diskurser kan förstås som närvarande och verkande i en specifik situation. Genom analytiska koncept som tolkningsrepertoar, subjekspositioner och ideologiska dilemman kan en inblick ges i bland annat hur olika diskursiva resurser används av individer för att ge mening åt något, konstruera sin identitet och reflektera kring hanteringen av ett problem.

I konstruktionen av hållbarhet och diskussionen kring detta finns det andra sociala aspekter som spelar in. Ett exempel på detta är hur män i större utsträckning använder sig av argument kopplade till teknik och vetenskap istället för rättvisa och etik i klimatsammanhang (Swim et al., 2018). Formel 1, en sport där teknik utgör en avgörande aspekt, är även i likhet med majoriteten av motorsportvärlden tydligt mansdominerad. Majoriteten (72 %) av de fast anställda är män (Formula One Group, 2018a), i princip hela toppskiktet av de med inflytande över sporten utgörs av män (Nichols och Savage, 2017) och under sportens historia har det bara förekommit fem kvinnliga förare (Barretto, 2012). Bilen har i likhet med många andra maskiner sedan sin introduktion haft en stark koppling till manlighet och maskulinitet (Pflugfelder, 2009) och detta är som visat i statistiken ovan något som gjort ett avtryck inom Formel 1. Faulkner (2001) argumenterar för att den sociala produktionen och reproduktionen av teknik och genus behöver undersökas i förhållande till varandra för att kunna förstås. Kopplingen mellan teknik och

genus blir på så sätt, särskilt i detta fallet, även något som gör avtryck i miljö- och klimatsammanhang eftersom dessa ofrånkomligen konstrueras gemensamt.

I ett miljövetenskapligt sammanhang är meningsskapande av stor vikt, särskilt när det gäller begrepp som exempelvis hållbarhet som det inte finns någon fastställd och entydig precisering till. Sedan begreppet hållbar utveckling introducerades i Brundtland-rapporten 1987 har många olika tolkningar och definitioner tillkommit. Att prata om hållbar utveckling idag kan innefatta allt från utbildning till institutionell säkerhet, något FN:s hållbarhetsmål är ett tydligt exempel på (United Nations, u.å.). Termen hållbarhet har i ännu större utsträckning än hållbar utveckling kommit att användas inom en rad olika områden och vad som egentligen avses med termen och vilken funktion den fyller kan därför variera åtskilligt mellan olika kontexter. Beroende på vad som ska åstadkommas kan ordet hållbarhet ges olika mening och på så sätt möjliggöra samtal om vissa frågor eller ämnen och begränsa möjligheten för andra. Den mening som konstrueras är därför viktig att undersöka närmare.

Syfte och frågeställningar

Genom att se på våra föreställningar och vår kunskap om världen som socialt konstruerade och därför icke-neutralt medföljer ett behov av att granska dessa föreställningar för att synliggöra hur de tillkommer och vilka konsekvenser de kan få. Ett kritiskt diskurspsykologiskt förhållningssätt medför en syn på människor som innehavare av agens vilket innebär att de både medvetet och omedvetet kan använda sig av diskursiva resurser vid meningsskapande i en viss fråga. Syftet med detta arbete är därför att undersöka hur Formel 1 som organisation konstruerar mening kring begreppet hållbarhet. De frågeställningar som vägleder arbetet är därför följande:

- Vilka tolkningsrepertoarer används i hållbarhetsdebatten inom Formel 1?
- Vilka subjektpositioner för Formel 1 konstrueras i hållbarhetsdebatten?
- Vilka ideologiska dilemman förekommer i hållbarhetsdebatten inom Formel 1?

Genom att undersöka den diskursiva aspekten av hållbarhetsdebatten inom Formel 1 och diskutera dess bakomliggande orsaker och möjliga konsekvenser i ett bredare perspektiv är förhoppningen att studien även ska bidra till en vidare diskussion kring hanteringen av klimatproblemen samt den samhällsliga synen som finns på dessa problem.

Avgränsningar

Studiens omfattning är inledningsvis avgränsad med avseende på tid. Allt analyserat material har producerats mellan hösten 2019, med start i september, och fram till dagens datum. Anledningen till denna avgränsning är att Formel 1 innan hösten 2019 inte hade någon officiell policy, strategi eller enhetligt förhållningssätt i hållbarhetsfrågan och därför betraktas tidigare producerat material inte vara en del av den profilbyggande verksamhet som resten av materialet anses tillhöra.

Ytterligare två avgränsningar för studien är materialets form och avsändare och då dessa är naturligt förenade med varandra presenteras och motiveras de

tillsammans nedan. Materialet som ligger till grund för diskursanalysen kommer endast att omfatta texter och uttalanden av framträdande personer inom sporten. Med "framträdande personer" avses de som har inflytande över sportens utveckling samt fungerar på ett representativt sätt för sporten. Den representativa naturen hos de uttalanden som har gjorts märks framförallt i användandet av "we" som pronomen istället för "I". Uttalanden och intervjuer med förare är inte en del av det empiriska materialet eftersom de oftast uttalar sig utan detta anspråk på att representera en större del av sporten, utan talar och skriver huvudsakligen i egenkap av sig själva. I praktiken innebär denna avgränsning att materialet består av Formel 1:s officiella dokument och texter från hemsidan samt uttalanden, intervjuer och texter gjorda av och med styrelsemedlemmar från Formel 1-koncernen, stallcheferna för de olika teamen samt representanter från Fédération Internationale de l'Automobile (FIA). Att även uttalanden från stallchefer och FIA inkluderas, trots att de i egentlig bemärkelse inte är en del av Formel 1-koncernen, beror på det stora inflytandet dessa har över sporten och dess utveckling då strategiska dokument, regelförändringar och andra beslut som påverkar sporten sker i ett samarbete mellan dessa tre parter. FIA, den organisation som kontrollerar och granskar motorsportens regler, har en stor påverkan på sportens krav och begränsningar. För enkelhetens skull kommer "Formel 1" att användas i fortsättningen för att syfta på samtliga tre parter.

Denna avgränsning innebär även att tal och text från till exempel åskådare, nyhetsmedia, experter och supporters inte inkluderas. Motivet bakom detta är att fokus ska ligga på hur hållbarhetsdebatten ser ut inom det som är sportens utgångspunkt och kärnverksamhet. Med cirka 500 miljoner supportrar hade det varit svårt att få en representativ återgivning. Inte heller uttalanden från Formel 1 som förmedlats via utomstående nyhetsmedia används som empiriskt material. Istället används sådant material som förmedlats via Formel 1:s egna kanaler (deras hemsida, företagshemsidan samt deras Youtube-kanal) för att på så sätt säkerställa att text och prat är formulerat på det sätt de önskar och inte vinklat eller bearbetat av någon utomstående.

Teori

I avsnittet nedan redogörs för studiens teoretiska bakgrund. Den första delen behandlar diskursanalysens teoretiska utgångspunkter samt den teoretiska bakgrunden till de tre koncept som utgör en del av studiens metod; tolkningsrepertoarer, subjektpositioner samt ideologiska dilemman. Denna teoridel är grundläggande för diskursanalysen och används för att få en förståelse om hur meningsskapande i diskurser genomförs. Den andra delen i teoriavsnittet handlar om de två teorier, ekologisk modernisering och ekomodern maskulinitet, som används för att ge perspektiv på och tolka utkomsten av diskursanalysen. Dessa appliceras på resultatet av de metodologiska koncepten och bidrar till att ge en förståelse för hur och varför just dessa tolkningsrepertoarer, subjektpositioner och ideologiska dilemman konstrueras.

Kritisk diskurspsykologi

Diskurspsykologi och konversationsanalys har en gemensam syn på diskurs som handlingsorienterat och ett småskaligt fokus för sin analys. I kontrast till detta finns kritisk diskursanalys och annan post-strukturell analys av det mer Foucauldianska-slaget som har ett mer strukturellt fokus. Genom att kombinera dessa två förhållningssätt utvecklade Wetherell och Potter en inriktning som kallas för kritisk diskurspsykologi (CDP) (Martinussen och Wetherell, 2019; Wiggins, 2017). Ibland hänvisas denna inriktning eller förhållningssätt även till som *discourse analysis in social psychology* (DASP), vilket indikerar från vilket forskningsområde det härstammar (Pettersson, 2018; Wertz et al., 2011). Detta ursprung avslöjar även en del om inriktningens ontologiska hemmahörande i den socialkonstruktivistiska positionen där den sociala verkligheten ses som något som konstitueras av vår uppfattning och kunskap om den och därför hade kunnat vara annorlunda än vad den är (Wenneberg och Nilsson, 2010). De epistemologiska följderna av detta blir att all kunskap är socialt konstruerad eftersom vi tillgodogör oss kunskap genom språket som är en social produktion. Den socialkonstruktivistiska positionen innebär även att det inte går att hävda att resultatet från en studie visar en objektiv sanning utan snarare är en av flera möjliga tolkningar

där forskarens roll har haft betydelse (Wetherell et al., 2001). Denna aspekt kommer att belysas ytterligare i avsnittet om metodens begränsningar.

En studie som använder sig av ett kritiskt diskurspsykologiskt förhållnings-sätt skiljer sig i analysen från den vid "vanlig" diskurspsykologi genom att interaktionssekvensen av intresse ses som en del av en större historisk kontext (Wetherell, 1998). På så sätt blir det möjligt att se påverkan från storskaliga sociala ramverk genom att undersöka hur diskursiva resurser används i en specifik situation eller kontext för att åstadkomma en viss typ av social handling (Wertz et al., 2011). Med hjälp av CDP går det att undersöka diskurser på ett sätt som framhåller deras kulturella och sociala positionering inom en politisk och historisk kontext men som återskapas och upprätthålls genom dagliga interaktioner (Locke och Yarwood, 2017). Wetherell (1998) beskriver processen som att CDP-analysen granskar en utklippt tygbit samtidigt som den tar hänsyn till det storskaliga mönstret och trådarna som löper genom hela tygstycket. Fokus ligger således inte på personen vars text eller tal studeras, till skillnad från övriga psykologiska forskningsansatser, utan på språket i sig självt (Edley, 2001; Wertz et al., 2011).

Diskursanalys bygger på teoretiska element om vad diskurs är men även metodologiska element om hur diskurs ska studeras (Wood och Kroger, 2000). Med hänsyn till de många olika sätt diskursanalys har utvecklats på är det viktigt att förtydliga vilken teoretisk grund som används. I denna studie tillämpas tre diskurspsykologiska grundantaganden om diskursers egenskaper och karaktär för att klargöra synen på diskurser. Det första karaktärsdraget innefattar att diskurser är handlingsorienterade, alltså att diskurs är en typ av social handling (Wiggins, 2017). Språket har en performativ natur; vi gör och åstadkommer saker även när vi "bara" talar. CDP innebär därför att attityder, identitet och liknande ses som diskursiva positioner som upptas för att åstadkomma något istället för något vi *har* (Wertz et al., 2011). Språket är handlingsorienterat både på ett direkt sätt, genom exempelvis frågor, begäran, anklagande och liknande, och på ett indirekt sätt, genom att stärka maktrelationer i samhället (Potter och Wetherell, 1988).

Den andra egenskapen hos diskurser och den typen av social handling som de utgör är att dessa är situerade. De är specifika och användbara i särskilda situationer. På så sätt utgår CDP från att diskurser är situerade utifrån social och kulturell kontext (Wetherell et al., 2001). Exempelvis kan diskurser även vara situerade i en institutionell aspekt. Med detta avses hur diskursen påverkas av och formas med hänseende till institutionella roller och uppgifter, exempelvis en nyhetsreporter och hur denne månar om att förmedla nyheterna på ett objektivt sätt (Potter, 2003).

Den tredje egenskapen som diskurspsykologisk teori och CDP tillskriver diskurs är dess karaktär som både konstruerad och konstruktiv. Den första delen, konstruerad, syftar till hur diskurser skapas genom användandet av specifika ord, grammatiska strukturer, specifika narrativ och metaforer (Wertz et al., 2011). Den andra, konstruktiva delen, sammanfaller med den socialkonstruktivistiska synen

på diskurs vilken innebär ett sätt att se på språk som inte endast en neutral reflektion av verkligheten utan som något som kombineras och skapas för att uppnå vissa syften och konsekvenser (Potter och Wetherell, 1988). Kort sagt, människor och sociala interaktioner både producerar och är produkter av diskurser.

De olika aspekterna av diskurser som CDP intresserar sig för skildras genom tre nyckelbegrepp. Konzepten kommer att presenteras separat för att tydliggöra hur de åtskiljer sig från varandra och vilket specifikt perspektiv respektive koncept belyser. Det är dock viktigt att ha i åtanke att de även har mycket gemensamt och därför i vissa avseenden hänger ihop och är beroende av varandra. Begreppen är tolkningsrepertoarer, subjekspositioner och ideologiska dilemman och deras teoretiska bakgrund presenteras nedan för att sedan i metodavsnittet utvecklas i sin metodologiska användning.

Tolkningsrepertoarer

I ett försök att fånga hur diskurser varierar beroende på kontext och kultur utvecklade Potter och Wetherell konceptet och begreppet *interpretative repertoires*, på svenska kallat tolkningsrepertoarer. Ett sätt att beskriva dessa är att de utgörs av återkommande begrepp, beskrivningar och argument i en fråga som ses som allmän kunskap (Reynolds och Wetherell, 2003). Det lättaste sättet att förklara konceptet tolkningsrepertoar är genom exempel. Wiggins (2017) exemplifierar genom en beskrivning om hur det går att förklara ett livslångt äktenskap genom att använda sig av en romantisk repertoar. Ett äktenskap som slutar i skilsmässa efter några få år kan istället förstås och ges mening med hjälp av en realistisk repertoar där exempelvis skilsmässostatistik används för att framställa utgången som den mest sannolika. Potter och Wetherell (1988, s. 172) beskriver tolkningsrepertoarer på följande sätt:

Repertoires can be seen as the building blocks speakers use for constructing versions of actions, cognitive processes and other phenomena. Any particular repertoire is constituted out of a restricted range of terms used in a specific stylistic and grammatical fashion. Commonly these terms are derived from one or more key metaphors and the presence of a repertoire will often be signalled by certain tropes or figures of speech.

Tolkningsrepertoar och diskurs kan vid första anblicken kännas som snarlika företeelser och det kan vara svårt att greppa vad skillnaden är. Enligt Edley (2001) handlar skillnaden främst om vilken metodologisk och teoretisk utgångspunkt som innehas och vad som analytiskt ska synliggöras. Diskurs används oftast vid ett Foucauldianskt perspektiv och ses som något som sträcker sig över institutioner, exempelvis den juridiska eller medicinska, och som genom makt subjektifierar

människor. I jämförelse med diskurser anses tolkningsrepertoarer vara mycket mer fragmenterade och anpassade efter mer specifika kontexter och vad som ska åstadkommas (Wetherell, 2006). Tolkningsrepertoarer som koncept kan också användas istället för diskurs för att belysa människors agens genom deras flexibla användning av språket. Även om denna aspekt av tolkningsrepertoarer framställer dessa som redskap som aktivt väljs av individen poängterar Potter och Wetherell (1988) att användandet av tolkningsrepertoarer mycket väl kan ske undermedvetet och att människor ofta handlar på en grund av vad som "känns rätt" i situationen.

Subjektpositioner

Det andra konceptet som är centralt inom kritisk diskurspsykologi är subjektpositioner. Edley (2001) beskriver subjektpositioner som identiteter som görs relevanta genom specifika sätt att prata och subjektpositionering som ett koncept som sammankopplar den sociala konstruktionen av identiteten eller "självet" med diskurser genom tolkningsrepertoarerna. Han poängterar också att människor inte bara passivt blir positionerade i interaktioner utan även hur det är möjligt att själv positionera sig. Om identitet ses som något som skapas genom subjektpositionering och detta görs genom tolkningsrepertoarer och diskurser innebär detta att identiteten förändras, eller att olika aspekter av ens identitet framhävs, beroende på vilken tolkningsrepertoar eller diskurs som används. Davies och Harré, som var de som introducerade begreppet, beskriver på följande sätt hur subjektpositioner är sammankopplat med tolkningsrepertoarer och diskurser: "The discursive production of oneself or another as an agent requires the appropriate story line" (1990, s. 61). För att den eftertraktade subjektpositionen ska vara möjlig att konstruera krävs alltså att en lämplig tolkningsrepertoar eller diskurs används. I sin artikel argumenterar Davies och Harré (1990) för hur det är just skapandet av subjektpositioner som är den konstruktiva delen av diskursiv praktik. De beskriver positionering som den diskursiva processen genom vilken en lokaliseras som deltagare i ett gemensamt skapat narrativ. Med hjälp av samma exempel som användes för tolkningsrepertoarer kan subjektpositioner förtydligas. Ett meningsskapande kring ett livslångt äktenskap med hjälp av en romantisk repertoar innebär att de berörda parterna positioneras som kärleksintressen men även som personer som är kapabla att känna och ge kärlek.

Ideologiska dilemman

Det tredje centrala begreppet inom CDP är ideologiska dilemman. Det ideologiska syftar på den typen av ideologi som vi lever ut i form av värderingar, praktiker och som betraktas som sunt förnuft inom en kultur och skiljer sig från intel-

lektuell ideologi som exempelvis socialismen (Edley, 2001). Det som är kännetecknande för dessa kulturella typer av ideologier är att de inte är enhetliga och sammanhängande utan fragmenterade och fulla av motsägelser. Ideologier i dess levda form är inte färdiga system och scheman som avgör hur en individ ska tänka och agera när en viss typ av situation uppstår (Billig et al., 1988). Istället är det dessa motsägelser och oförenligheter som möjliggör för individen att se på världen, samhället, vardagen och sina problem ur olika synvinklar med olika möjliga lösningar och som på så sätt skapar dilemman.

De levda ideologierna kan ibland förkroppsligas i form av talesätt eller ordspråk och dessa kan också användas för att på ett enkelt sätt belysa möjliga ideologiska dilemman som människor kan ställas inför. Ett exempel för att beskriva ett möjligt ideologiskt dilemma är paradoxen som bildas av talesätten ”bättre fly än illa fäkta” och ”anfall är bästa försvar”. Båda dessa talesätt är baserade på vad som i samhället uppfattas som vanligt sunt förnuft och representerar olika sätt att förespråka ett visst handlingsätt i en situation, men hur vet individen vilken som är lämpligast att välja i det specifika läget? Ytterligare ett exempel är det oförenliga i ”bäst att smida medan järnet är varmt” och ”tålmod är en dygd”. Begreppet ideologiska dilemman syftar således till att synliggöra hur dessa oförenligheter och inkonsekvenser kan användas som resurser i sociala sammanhang för att ge mening åt eller argumentera för något.

Ekologisk modernisering

Begreppet ekologisk modernisering (EM) har ett flertal olika betydelser. Det kan avse både en teoretisk grund, ett forskningsområde, eller som det kommer att användas i denna studie: en diskurs. Hajer (1995, s. 44) använder sig av följande definition för att beskriva EM som diskurs.

Discourse is here defined as a specific ensemble of ideas, concepts, and categorizations that are produced, reproduced, and transformed in a particular set of practices and through which meaning is given to physical and social realities.

Detta är även den definition som kommer att användas för diskurs i denna studie då den är förenlig med de egenskaper som CDP tillskriver diskurser. Kort sagt innefattar diskurs, utöver språk, även andra praktiker som är meningsskapande.

EM som term introducerades på 1980-talet och under 1990-talet blev det alltmer populärt att använda inom både vetenskapen och politiken (Mol et al., 2014). Diskursen blev en lösning på den polariserade debatt som fanns mellan en industriell och en ekologisk diskurs. Inom den ekologiska diskursen argumentera-

des det för att en fundamental omorganisation av samhällsinstitutionerna var nödvändig för att hantera miljöproblemen (Mol och Spaargaren, 2000). Som diskurs, och framförallt i policysammanhang, beskriver Hajer (1995) hur EM fungerar som ett erkännande av att den ekologiska krisen är ett misslyckande av det moderna samhället. Diskursen innebär dock, till skillnad från den ekologiska diskursen, att lösningen på problemen fortfarande finns inom det rådande samhällssystemet. En del av lösningen är att miljöproblematiken internaliseras på en institutionell nivå, exempelvis genom miljörisksbedömningar eller cost-benefitanalyser (Hajer, 1995). EM kan även beskrivas som en diskurs inom vilken det är möjligt att presentera lösningen på klimatproblemen som processer som går hand i hand med ekonomisk samt samhällslig utveckling (Machin, 2019). Klimatproblemen blir inom denna diskurs alltså inte något som begränsar utvecklingen utan snarare ett incitament för den (Christoff, 1996; Hajer, 1995). Detta är synligt i bland annat det bildspråk som används för att förmedla klimatproblemen. Den gamla tekniken porträtteras som destruktiv och smutsig men samtidigt utgångspunkten för den nya gröna tekniken som ska vara miljöproblematikens räddning (Kangas, 2019).

Sedan 1980-talet har denna diskurs blivit alltmer dominerande inom miljödebatten (Hultman, 2013, 2016). Med ett socialkonstruktivistiskt synsätt är detta skifte i debattens utformning, prioritering av frågor och förhållningssätt en indikator på hur miljöfrågan konstrueras genom sociala processer och därför är i behov av att granskas och alternativa perspektiv och narrativ synliggöras (Mol och Spaargaren, 2000). När diskurser blir hegemoniska blir de normaliserade och svåra att utmana (Christoff, 1996). Den ökade dominansen av ekologisk modernisering är en av faktorerna bakom att debatten har blivit allt mer maskuliniserad menar MacGregor (2010). Tidigare ansågs miljöfrågor framförallt vara feminint kodade och män som tog ställning för miljön offentligt sågs ofta som avvikande (Rome, 2006). Konsekvenserna av maskuliniseringen av debatten är bland annat att fokus på frågor som förut drevs av kvinnor (exempelvis hälsa, biodiversitet och social rättvisa) har bytts ut mot ett fokus på teknik och politik, sektorer som globalt sett domineras av män (MacGregor, 2010). Genom detta skifte i debatten förtydligas hur klimatförändringarna och miljöproblemen formas av och samverkar med andra sociala och kulturella normer och diskurser. Därför finns det en poäng i att undersöka dessa på ett integrerat sätt.

Maskulinitetsteori

På samma sätt som det socialkonstruktivistiska perspektivet på vår uppfattning om den sociala världen och företeelser i denna ser dessa som under ständig konstruktion gäller samma förutsättningar för vår identitet. Butler (1999) beskriver genus som något performativt, det är alltså inget vi kan *ha* utan något som vi *gör*.

Genus skapas och uttrycks genom att vi utför handlingar som av omvärlden kodas som manliga eller kvinnliga. På liknande sätt skriver Connell (1995) om maskulinitet som något som konstrueras genom social interaktion. Detta går hand i hand med hur kritisk diskurspsykologi ser på maskulinitet; inte som orsaken bakom vissa typer av handlingar och praktiker utan konsekvensen av dem (Edley, 2001). Detta är också den teoretiska utgångspunkten för denna uppsats. Genus generellt och maskulinitet specifikt kan på så sätt framföras i ett sammanhang av exempelvis politik, vetenskap eller som i detta fall: miljödebatten. Konstruktionerna av dessa fenomen kan samverka och förstärka varandra och med hänsyn till den dominerande roll män har haft inom de flesta aspekter av miljö och klimat är studier av maskulinitet i samband med miljöfrågor av yttersta vikt (Hultman, 2017a).

Att diskursivt konstruera maskulinitet och manlighet är dock inget enmansjobb. Identitetsbyggande är en förhandling med omgivningen och nära sammanbundet med maktrelationer; vem bestämmer vem som får vara vad (Edley, 2001). I ett försök att nyansera maskulinitetsforskningen och uppmärksamma de maktförhållanden som finns mellan olika typer av maskuliniteter introducerade bland annat Connell begreppet hegemonisk maskulinitet. Inspirerad av Gramscis idéer om hegemoni, som handlar om klassrelationer, används hegemonisk maskulinitet för att öka förståelsen för hur olika maskuliniteter placeras i en hierarkisk skala (Connell och Messerschmidt, 2005). Hegemonisk maskulinitet ska förstås som ett normativt ideal, inte en statistisk normalitet, och syftar således inte till att utse en specifik social grupp som hegemonisk. Connell och Messerschmidt (2005, s. 832) skriver i sin uppdatering av begreppet om hur det presenterades på 80-talet.

It [hegemonisk maskulinitet] embodied the currently most honored way of being a man, it required all other men to position themselves in relation to it, and it ideologically legitimated the global subordination of women to men.

I sin utvärdering av begreppet menar de att denna definition står sig än idag och har styrkts av otaliga studier under årens lopp. En viktig poäng med begreppet är att dominansen inte sker genom fysisk styrka utan bland annat diskursiv centralitet, institutionalisering och marginalisering av andra alternativ. I och med begreppets konstruktivistiska grund följer även en möjlighet för förändring. Hur den hegemoniska maskuliniteten ser ut kan alltså förändras över tid, både i en lokal och global kontext (Connell och Messerschmidt, 2005). I sin forskning argumenterar dock Faulkner (2001) för att teknik är något som symboliskt och materiellt under en längre tid har varit en viktig del av hegemonisk manlighet. Förändringsmöjligheten som finns är något som även Edley (2001) skriver om som en aspekt av maskulinitet som en diskursiv praktik. Den rådande diskursen går att utmana genom att berätta alternativa historier och konstruera sin identitet på avvikande sätt. Förändring är dock svårt att åstadkomma eftersom normer och hege-

monisk maskulinitet upprätthålls genom att beteende som avviker från dessa inte legitimeras som maskulina samt att normbrytande beteende straffas (Bird, 1996). Genom sin forskning visar Bird (1996) hur upprätthållandet av hegemonin framförallt sker genom interaktioner mellan heterosexuella män där bland annat känslomässig bortkoppling och konkurrens är praktiker som gynnas.

Ekomodern maskulinitet

På senare tid har allt fler forskare intresserat sig för hur olika aspekter av genus påverkar miljö, exempelvis kring kopplingen mellan genus och transportpolicy (Kronsell et al., 2016) samt genus och villighet till förändring (Vicente-Molina et al., 2018). Hultman är en av de forskare som har undersökt hur olika maskulinitetstyper samverkar med olika miljödiskurser. Genom sin forskning har han kartlagt tre olika konfigurationer eller typer av maskulinitet; industriell, ekomodern och ekologisk maskulinitet (Hultman, 2016, 2017a; Hultman och Pulé, 2018). Forskare som bedriver maskulinitetsforskning har ibland använt sig av den före detta skådespelaren och kaliforniske guvernören Arnold Schwarzenegger som en indikator på hur det eftersträvarvärda maskulinitetsidealet förändras (exempelvis Boyle, 2010; Byers, 1995; Messner, 2007). Genom att betrakta Schwarzeneggers förändrande maskulinitet, både som person och i olika filmroller, och jämföra detta med samhällets förändrade syn på miljö- och klimatfrågan visar Hultman hur Schwarzenegger är ett bra exempel för att se hur förändringen av maskulinitetsnormer och miljödiskurser har hängt samman (Hultman, 2011, 2013).

Maskuliniteten som Schwarzenegger tidigare var en sinnebild av, som Hultman kallar för den industriella, hängde samman med den industriella miljödiskursen som efterfrågade och premierade en stark, rå och orädd maskulinitet av just Terminator-slaget (Hultman, 2013). Den nyare ekomoderna diskursen som i nutid och i de flesta miljösammanhang är den normativa efterfrågar istället, och bidrar till att konstruera, en manlighet som förespråkar andra kvalitéer även om en del av de gamla finns kvar. Denna typ av maskulinitet har namngetts ekomodern maskulinitet och är alltså en del av den ekomoderna diskursen (Hultman och Anshelm, 2017). Typen utgörs av en hybrid mellan den gamla industriella maskuliniteten och vad Hultman (2017b) kallar för en ekologisk maskulinitet. Under 70-talet var det främst dessa två maskulinitetstyper som utgjorde de olika sidorna i miljödebatten och var i de allra flesta aspekter motsättningar till varandra (Hultman, 2016), i likhet med den industriella och ekologiska diskursen. Sammansättningen av den ekomoderna maskulinitetstypen beskrivs som en kombination av beslutsamheten och hårdheten från den industriella maskuliniteten med ett visst mått av medkänsla och omtänksamhet samt ett erkännande av naturen och miljön som sårbar (Hultman, 2011, 2016). Hur Schwarzenegger har förändrats från Terminator till dagens Schwarzenegger som kör elbil, är frontfigur för USA:s

miljöarbete och representerar ett mjukare ideal jämfört med den industriella maskuliniteten visar på utvecklingen av vilken maskulinitet som eftertraktas.

Metod

Eftersom kritisk diskurspsykologi inte har individen som analytiskt fokus utan intresserar sig för språkets mönster och variationer (Potter och Wetherell, 1988) samt ser på det empiriska materialet med ett helhetsperspektiv (Reynolds och Wetherell, 2003) betraktades teorin och metodologin som det lämpligaste valet för att uppfylla studiens syfte. På liknande sätt är inte heller enskilda personers motivering till att använda en viss repertoar av huvudsakligt intresse, fokus ligger istället på de sociala och samhälleliga orsakerna bakom och konsekvenserna av användningen av just dessa repertoarer (Gaudet och Robert, 2018).

Insamlande och urval av empiriskt material

Studiens empiriska material är en blandning av både text och tal och består av både transkriberingar från existerande intervjuer, pressmeddelanden och artiklar från Formel 1:s företagshemsida (corp.formula1.com) och kommersiella hemsida (formula1.com) samt strategiska dokument (se avsnitt empiriskt material i referenslistan för en fullständig förteckning). Materialet består av vitt skilda format men utgör tillsammans en helhetsbild för den hållbarhetsrelaterade identitet Formel 1 vill uppvisa. Formel 1 anses vara huvudavsändare, även om det skiljer sig åt genom vilka specifika personer som fungerar som konstruktör av identiteten. Allt material är så kallat ”naturligt förekommande”, med vilket menas att materialet existerar oberoende av om forskaren studerar det eller inte (Potter, 2002). Användningen av denna typ av material är relativt vanligt inom kritisk diskurspsykologi (exempelvis Kurz et al., 2010; Pettersson, 2017) bland annat eftersom det innebär att det analyserade materialet undgår att färgas av forskarens kategoriseringar via frågor och liknande (Potter, 2002). Detta är lämpligt i denna studie eftersom syftet är att undersöka existerande tolkningsrepertoarer, där forskarens inblandning kan ge upphov till att begrepp och resonemang som annars inte hade använts blir nyttjade.

Som tidigare nämnts är allt empiriskt material hämtat från Formel 1:s egna kanaler, med undantag för en video som kommer från en motorsportkanal på YouTube. Materialet är dock ursprungligen producerat av Formel 1 själva. För att hitta relevant material gjordes en sökning på företagshemsidan på termen

”sustainability” vilket resulterade i 15 träffar. Bland dessa valdes nio stycken ut, baserat på följande tre kriterier som grundar sig i studiens avgränsningar och syfte: (I) I någon del av texten nämns hållbarhet, antingen i termen ”sustainability” eller på ett annat mer indirekt sätt, (II) materialet har tillkommit efter september 2019 samt (III) den som uttalade sig gjorde detta i främst ett representativt syfte för Formel 1 som helhet/sport. Kriteriet om närvaro av hållbarhetsdiskussioner är avsiktligt vagt formulerat. När insamlingen av det empiriska materialet påbörjades, för vilken hållbarhetsstrategin var utgångspunkten, noterades att ”sustainability” var den term som Formel 1 själva använde men att den inkluderade ett brett spektrum av ämnen såsom exempelvis ”fan wellbeing”. För att inte jag skulle vara den begränsande faktorn kring vad som inkluderas och inte när hållbarhet diskuteras, utan att materialet ska ge en verklighetstrogen representation av hur debatten ser ut, har urvalet varit inkluderande med avseende på vilka texter och samtal som bedömts beröra hållbarhetsfrågor. Termen hållbarhet som den används av Formel 1, och som den kommer att användas i detta arbete, syftar dock huvudsakligen på de miljömässiga aspekterna men kan i vissa fall även beröra ekonomisk och social hållbarhet.

Då träffarna från sökmotorn upplevdes som undermåliga, eftersom de bland annat inkluderade artiklar om nya sponsorer, letades även företagshemsidan igenom manuellt vilket resulterade i tillägg till materialet i form av ett videoklipp med en intervju med Formel 1:s CEO. På Formel 1:s vanliga hemsida fanns ingen sökfunktion utan där fick istället kategorierna ”news” och ”feature” letas igenom manuellt. Artiklar som hade ett hållbarhetsinnehåll hade även oftast en rekommendation längst ner till andra artiklar på samma tema, vilket underlättade sökandet. När rekommendationerna inte längre ledde till några nya artiklar ansågs hemsidan uttömd som källa. Samma kriterier användes vid urvalet av dessa artiklar och reportage som för de från företagshemsidan.

Metodologiska koncept

Nedan presenteras de tre teoretiska koncept (tolkningsrepertoarer, subjektspositioner och ideologiska dilemman) som introducerades tidigare. Här utvecklas istället den metodologiska aspekten av koncepten och hur de har använts vid undersökningen av materialet för att komma fram till studiens resultat. Tidigare forskning har kopplat samman dessa begrepp genom att exempelvis se det som att tolkningsrepertoarer bygger på ideologiska dilemman (Pettersson, 2017) eller att subjektspositioner skapas genom användandet av specifika tolkningsrepertoarer (Selseng och Ulvik, 2018).

I denna studie används konceptet tolkningsrepertoarer för att undersöka hur Formel 1 som en samlad aktör skapar mening kring begreppet och ämnet hållbar-

het, vad det betyder och innebär. Genom att utforska samtal och text undersöks vad som tillskrivs begreppet hållbarhet och hur det förklaras, något som är viktigt eftersom aktörers bild av hållbarhet är vad som guidar och styr deras agerande i frågan (Huzzard, 2015). I ett analytiskt sammanhang understryker Potter och Wetherell vikten av att uppmärksamma variation i språket. De menar att det är i dessa variationer på individnivå som språkets och diskursers handlingsorientering och funktioner blir synliga (Potter och Wetherell, 1988). Det är just dessa skillnader i hur vi uttrycker oss som synliggör hur olika tolkningsrepertoarer används beroende på den gällande kontexten och den önskade funktionen. Med detta avses dock inte att språk lider av en avsaknad av regularitet, bara att denna inte finns på individnivå. Istället är det när regelbundenhet upptäcks över ett större område som det går att identifiera specifika tolkningsrepertoarer (Potter och Wetherell, 1988). I ett analytiskt sammanhang är det därför viktigt att vara medveten om att det inte är avsikten att identifiera vilken tolkningsrepertoar en person använder sig och uppfatta den som bestämd och som en indikation på hur denna människa är. Istället ska tolkningsrepertoarer förstås utifrån vad personen vill uppnå i den specifika situationen (Potter och Wetherell, 1987).

Positionering kan ske både av sig själv och av andra samt medvetet eller undermedvetet. Davies och Harré (1990) menar att denna typ av diskursiv praktik går att upptäcka genom att i texter och samtal leta efter hur individer beskriver sig själva och andra och hur denna konstruktion av identitet är avgörande för den handling som framförs. De presenterar också fem dimensioner som är viktiga att uppmärksamma vid analys av subjektspositioner (Davies och Harré, 1990).

1. Orden som används för att beskriva en subjektsposition har medföljande konnotationer som innebär att vissa möjligheter skapas medan andra alternativ begränsas för hur denna subjektsposition kan agera och bete sig.
2. Den som uttalar sig behöver nödvändigtvis inte vara medveten om den maktaspekt som subjektspositionering innebär. I likhet med tolkningsrepertoarer agerar och talar/skriver människor ofta baserat på vad som "känns rätt" i situationen.
3. De som ingår i en situation behöver inte nödvändigtvis alla ha samma tolkning av situationen eftersom denna beror på exempelvis ens åsikt om de andra deltagarna och ens bild av sig själv. Grundantagandet för samtal är dock oftast att efterföljande yttranden sker inom samma diskurs som det initierande.
4. De positioner som skapas åt en själv och andra genom interaktion är inte sammanhängande och linjära. Identiteter skapas istället genom många små fragment, subjektspositioner, som en "samlar på sig" genom livet.
5. Positioneringen som sker vid interaktion är möjlig att för vissa deltagare betrakta mer i egenskap av roller eller kända karaktärer men också som flyktiga skiftningar som innebär fördelningar och omfördelningar av makt, tillgänglighet och egenskaper.

Utöver dessa fem dimensioner poängterar Davies och Harré (1990) att det i ett analytiskt sammanhang även är viktigt att reflektera kring vad subjektpositionerna får för innebörd för det ämne som skrivs eller samtalas kring. Med hjälp av subjektpositioner går det även att synliggöra hur aktörer etablerar en identitet i ett visst intresse eller för att uppnå ett specifikt mål genom att använda sig av diskursiva resurser och strategier (Mossberg, 2016). Eftersom subjektpositioner som koncept handlar om identitetsskapande kan konceptet fungera även på aktörsnivå eftersom en aktör som helhet måste konstruera sin identitet på samma sätt som en individ.

Det analytiska fokus som ideologiska dilemman har är inte individen som står inför ett dilemma eller själva tankeprocessen inför beslutet, utan det socialt delade vetandet och tankesätten som är en förutsättning för att reflektera och argumentera kring sin verklighet och vardag (Billig et al., 1988). För att upptäcka vilka ideologiska dilemman som förekommer inom en diskurs eller kring en viss fråga är det lämpligt att leta efter argument eller osäkra resonemang som tyder på att en viss ståndpunkt eller handling försvaras eller motiveras. De ideologiska dilemmana är dock ofta indirekt uttryckta, underliggande och outtalade och för att upptäcka dessa krävs vanligtvis ett mer indirekt angreppssätt där materialet läses mellan raderna. Som tidigare nämnts i den teoretiska presentationen är levda ideologier ibland lättare att känna igen genom att identifiera ordspråk eller talesätt som förordar en viss typ av handling eller agerande. Dessa används dock sällan explicit utan kan vara lättare att urskilja genom att först särskilja de olika resonemangen. Det går också att identifiera möjliga ideologiska dilemman genom att reflektera kring vad som inte nämns eller pratas om, just i syftet att undvika konfronteras med dilemman.

Bearbetning av material

Metodiken för detta arbete baseras på de teoretiska förutsättningarna som kritisk diskurspsykologi grundar sig på. För att bibehålla en relativt konsekvent undersökning av hela materialet utformades ett antal frågor som användes som vägledning. Dessa frågor utvecklades genom en sammanställning av tidigare studier som använt sig av CDP och det angreppssätt som de har haft till sitt material (se Budds et al., 2014; Locke och Yarwood, 2017; Wertz et al., 2011; Wetherell, 1998) samt böcker och artiklar där något av de tre centrala begreppen har varit i fokus för en metodbeskrivning (Gaudet och Robert, 2018; Pettersson, 2018). De vägledande frågorna är följande:

- Vilka ord förekommer ofta?
- Vad har texterna gemensamt?

- Vad skiljer sig mellan texterna?
- Vad finns det oenighet kring?
- Vad finns det enighet kring?
- Vilka argument används?
- Vilka metaforer och talesätt/idiomatiska uttryck används?
- Vilka ord används när de beskriver sig själva?
- Vad sägs inte, fast det är relevant/borde?

Därefter genomfördes en provanalys för att upptäcka eventuella brister och förbättringsmöjligheter. Materialet som användes vid provanalysen bestod av strategiska dokument och textmaterial publicerat på FIFA:s hemsida gällande deras klimatarbete och valdes för att materialet skulle ha en någorlunda liknande utformning och på så sätt kunna dra slutsatser kring metodens brister och styrkor. Beslutet att använda ett annat material för provanalysen togs för att undgå att påverka undersökningen av studiens verkliga empiriska material av de reflektioner som provanalysen innebar.

Eftersom delar av det empiriska materialet var i videoformat behövde dessa först transkriberas. Dessa transkriberades inte i sin helhet utan endast de delar som bedömdes vara relevanta inkluderades. När allt material var sammanställt i textform skedde en översiktlig läsning av samtligt material för att få en bild över texternas samlade helhet (jämför med Pettersson, 2018; Wertz et al., 2011). Därefter lästes materialet igenom igen samtidigt som anteckningar gjordes kring utmärkande begrepp samt egna reflektioner som uppkommit. Enligt Pettersson (2018) är det till hjälp för analysen att kontinuerligt utföra anteckningar under läsningen för att på så sätt bevara intrycken som texten gett. Materialet har därefter lästs igenom åtskilliga gånger då god bekantskap med materialet är av stor vikt vid en kritisk diskurspsykologisk analys (Pettersson, 2018; Wertz et al., 2011). Enligt Edley (2001) är metodologisk erfarenhet samt intensiv läsning och omläsning av materialet det bästa sättet för att synliggöra både tolkningsrepertoarer samt subjektspositionering.

Materialet har under arbetsprocessen kodats genom ett iterativt och induktivt arbetssätt som kan liknas vid den hermeneutiska cirkeln. Med detta menas att empirin har granskats med en förförståelse som sedan resulterat i en tolkning. Denna tolkning har då införlivats i den tidigare förförståelsen som på så sätt utvecklats och förbättrats (Wetherell et al., 2001). Denna nya kunskap och förståelse har sedan använts för att utföra en ny tolkning, i enlighet med metodiken för den hermeneutiska cirkeln (Tomkins och Eatough, 2018). Detta har i praktiken inneburit att tänkbara tolkningsrepertoarer, subjektspositioner och ideologiska dilemman har tillkommit och tagits bort efter hand. När ett koncept har tillskrivits en benämning har denna sedan dubbelkontrollerats mot materialet för att hitta eventuella lösa trådar eller motsägelser. I de fall detta har förekommit har benämningen reviderats och sedan har processen upprepats. Ett exempel på denna typ av

omarbetning är hur tolkningsrepertoaren som kallas *hållbarhet som en komplex fråga* tidigare hette *det finns inget rätt svar och lösning*. Detta namn på tolkningsrepertoaren upplevdes ge en för uppgiven bild i jämförelse med hur den faktiskt användes.

Metodologiska begränsningar och etisk reflektion

Kritisk diskursanalys avser ge en bild av en avgränsad social kontext men samtidigt ta hänsyn till större samhällsmönster. Med grund i den kritiska diskurspsykologins socialkonstruktivistiska perspektiv på verkligheten och kunskap innebär en diskursanalys enligt denna teori och medföljande metodologi vissa begränsningar. Dessa begränsningar innebär att studiens resultat inte är att förstå som en redogörelse för sanningen eller en korrekt bild av verkligheten utan istället ett förslag på en möjlig tolkning (Wetherell et al., 2001). Resultatet blir därför svårt att exakt återskapa givet att en annan forskare skulle undersöka samma material. Som en kvalitativ forskningsmetod är diskursanalys även svårt att använda för att generalisera annat än teoretiskt.

En annan begränsning för metoden utgörs av den centrala roll i diskursanalysen som forskaren ofrånkomligen har, som leder till att tolkningen kommer att vara påverkad av forskarens åsikter, tidigare erfarenheter och kunskap i frågan. Denna problematik kan beskrivas och hanteras genom konceptet reflexivitet. Till skillnad från i mer positivistiska vetenskapstraditioner innebär forskning med socialkonstruktivistisk grund att forskaren inte kan inneha en helt neutral position. Istället ses forskarens påverkan på världen omkring sig och tvärtom som ett faktum som hanteras med hjälp av en kontinuerlig medvetenhet och självgranskning (Wetherell et al., 2001). I denna studie har medvetenhet kring detta faktum inneburit att diskursanalysen genomförts med ett kritiskt förhållningssätt till utkomsten. Noggrann kontroll av stöd i det empiriska materialet för utfallet samt självreflektion kring vilka möjliga bakomliggande orsaker som kan finnas till tolkningar och tankegångar har varit de huvudsakliga sätten att säkerställa transparens och objektivitet i den mån detta har varit möjligt. Även tydliggörande av hur materialet har tolkats har syftat till att bidra till studiens transparens. Eftersom diskursanalys och annan kvalitativ forskning tillkommer på ett sätt som omöjliggör neutralitet är det svårt att bedöma resultaten utifrån kriterier om validitet och reliabilitet (Wetherell et al., 2001). Istället är det lämpligt att granska resultatet i förhållande till tidigare forskning och rigorositet. Detta är aspekter som genomsyrat studien, bland annat genom att det empiriska materialet undersökts på ett likartat sätt med hjälp av de vägledande frågorna.

Denna studie har inte använt sig av egna intervjuer eller liknande som kräver att forskaren ansvarar och värnar om respondenternas anonymitet. Samtligt empi-

riskt material kommer från offentliga källor som vem som helst med tillgång till internet kan ta del av och har producerats oberoende av denna studie, vilket medför att materialet inte kan anses vara av en känslig natur som bör skyddas. Detta är en etisk fördel med att använda sig av så kallat "naturligt förekommande" material. De personer vars uttalanden och intervjuer har citerats genomförde dessa i egenskap av offentliga personer och huvudsakligen som representant för en större organisation och med vetskap om det publika sammanhanget. Med största sannolikhet har även samtliga personer fått någon form av medieträning eller har stor praktisk erfarenhet av publika sammanhang.

Resultat och analys

I nedanstående text presenteras studiens resultat och analys. Först redogörs för de tolkningsrepertoarer, subjekspositioner och ideologiska dilemman som diskursanalysen resulterade i. Trots det empiriska materialets varierande format och att uttalandena är gjorda av flera olika personer framträdde en syn på hållbarhet, ett meningsbyggande och ett identitetskonstruerande kring detta ämne med några särskilt utmärkande teman. Att hållbarhetsfrågan inom Formel 1 innehåller friktioner både vad gäller sportens framtida utveckling och nutida ställning är en annan aspekt som synliggjordes. Efter detta appliceras teorierna om ekologisk modernisering som diskurs samt ekomodern maskulinitet i två separata delar för att på ett tydligare sätt kunna tolka och förklara de olika aspekterna de skilda teorierna kan belysa. Dock är de anslutna till varandra på många sätt och i viss mån bygger på och följer av varandra. En del teman kommer därför att återkomma i båda delarna av analysen men olika perspektiv kommer att poängteras.

Tolkningsrepertoarer

Genom att använda sig av olika diskursiva resurser, som här presenteras i form av konceptet tolkningsrepertoarer, skapar de olika representanterna för Formel 1 mening kring begreppet och ämnet hållbarhet. Meningsbyggandet sker genom att relatera hållbarhet till andra begrepp och ämnen, tillskriva det olika egenskaper samt använda sig av vissa specifika uppsättningar med ord och idiomatiska uttryck. I nedanstående text kommer de mest frekvent använda tolkningsrepertoarerna presenteras, vilka är följande: *hållbarhet som teknisk utveckling*, *hållbarhet som en komplex fråga*, *hållbarhet som ett samhällligt ansvar* samt *hållbarhet som en självklarhet*. Ibland används flera tolkningsrepertoarer tillsammans och förstärker på så sätt varandra. Även vissa av dessa symbioser kommer att redogöras för.

Hållbarhet som teknisk utveckling

Den första tolkningsrepertoaren har fått namnet *hållbarhet som teknisk utveckling*. Repertoaren karaktäriseras av utsagor som visar en tilltro till tekniska framsteg och hur dessa spelar en avgörande roll för att till exempel minska koldioxidutsläppen. Hållbarhet innebär inom denna repertoar hur innovation kommer att möjliggöra en framtid där en nuvarande livsstil bibehålls, men med mindre klimatpåverkan. I det empiriska materialet var teknisk utveckling den vanligast förekommande repertoaren. Ett exempel på hur repertoaren figurerar och används ges i nedanstående utdrag som är ett citat av Cyril Abiteboul som är stallchef för Renault (Formula One Group, 2019e).

... but to put things in perspective the average increase in power of the F1 engine is 3% per year. If you put that in perspective to UN target figures of CO2 [sic] emission in order to reach the COP21 target would be 2.5%, so on the basis that we have stable fuel consumption, it means that we have actually exceeded what the UN is commanding from the world industry in general.

I detta resonemang kring hur världen ska klara av att uppnå FN:s klimatmål framställs den utveckling av teknik som har skett inom Formel 1 som tillräcklig för att åstadkomma detta, givet att bränslekonsumtionen fortsätter att vara som den är i nuläget. Resonemanget är ett tydligt exempel på hur teknisk utveckling kommer att innebära att vi kan fortsätta att leva som vi gör idag medan ny teknik kommer att åstadkomma de utsläppsminskningar som krävs. I utdraget går det även att se hur detta resonemang används för att bygga tilltro till utvecklingskurvan för tekniska framsteg. Genom att jämföra den procentuella effektivitetsökningen i Formel 1-motorerna med det procentuella målet för minskning av koldioxidutsläpp framstår det som att den tekniska utvecklingen sker i en hastighet som är tillräcklig för att hantera problemet utan att behöva ändra hur vi lever.

I följande citat av Pat Symonds, Chief Technical Officer för Formel 1, kopplas teknisk utveckling till en samhällelig utveckling i ett större perspektiv (Formula One Group, 2019g).

Globalisation and the transport associated with it is fact and an atavistic reversion to a local economy is not an option. Instead we must embrace the need to reduce our carbon dioxide emissions and apply the same principles of high performance engineering to the problem that we do to making our cars go faster.

Globaliseringen konstrueras som ett faktum och användandet av termen atavistisk understryker hur tolkningsrepertoaren innebär en syn på den mänskliga utveckling

ingen som ständig förbättring. Med hjälp av utdragets andra mening kan vi se argumentationen i sin helhet; ett tillbakasteg i samhällsutvecklingen är otänkbart vilket gör att det enda möjliga sättet att hantera klimatproblemen är att utveckla tekniska lösningar. Detta grundantagande om samhällsutveckling som ständigt progressiv genomsyrar tolkningsrepertoaren och innebär att teknisk utveckling ses som den naturliga och enklaste hållbarhetsstrategin. I citatet nedan från samma person går det att se hur tolkningsrepertoaren används för att konstruera utveckling som den uppenbara metoden för att tackla utsläppsproblematiken (Formula One Group, 2019g).

After all the easiest way of reducing our carbon footprint, and to reduce cost to the consumer, is to reduce the amount of fuel burned no matter what its source.

Tolkningsrepertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling innebär att detta ses som en central del av lösningen på miljö- och klimatproblemen. I nedanstående citat som är hämtat från en intervju (Formula One Group, 2019a) med Chase Carey, Ordförande och CEO för Formel 1, kan vi se exempel på hur essentiellt teknik framställs vara, framförallt med avseende på utsläppsminskning med hybridmotorn i fokus.

So, we are going to tell that story and in the coming months we are finalizing a plan to go forward and tell the story of the capabilities of that engine and more importantly, cause it really, we do that as the start of a process and not the end of the initiatives we're pursuing through synthetic fuels, other fuel technologies, to continue to reduce carbon emissions, you know, in our engines. We do think the hybrid engine has a critical role to play in continuing to address the broader environmental issues.

Fokus läggs även på utveckling av bränslen och framförallt syntetiska bränslen som en del av lösningen. Med hjälp av tolkningsrepertoaren som har presenterats i olika exempel ovan kan hållbarhet konstrueras som något som uppnås genom teknikforskning och som en följd av en ständigt positiv samhällsutveckling.

Hållbarhet som en komplex fråga

Den andra tolkningsrepertoaren som används för att ge mening åt begreppet hållbarhet är *hållbarhet som en komplex fråga*. Inom denna repertoar läggs fokus på komplexiteten i både problematiken och lösningarna. Det framhålls att många alternativ behövs och att dessa lösningar fyller olika funktioner men även hur hållbarhet är en utmaning i och med att det inte är ett mål som går att uppnå i

betydelsen ”bli klar med”. Repertoaren används för att ge svängrum i diskussioner och nyansera situationen genom att ge en bild av att det inte är uppenbart vad som behövs göras eller vilket alternativ som är bäst. Delvis används repertoaren även för att minska ansvaret som vilar på Formel 1 eftersom de inom denna repertoar bara är en aktör av många som måste bidra.

I tolkningsrepertoaren är det tydligt hur vissa specifika fraser och idiomatiska uttryck kan utgöra en grund för en tolkningsrepertoar. Nedanstående citat exemplifierar ett talesätt som förekom åtskilliga gånger, i detta fall i en intervju med Chase Carey (Formula One Group, 2019a).

And we think the path forward is going to be one of many solutions, not one simple cure all, that answers the question. So we think it's too complicated a question, we think there's too many questions unanswered, you know hurdles that have to be addressed in multiple places and we do think it's going to be, you know, a path, you know the answer is going to be one of multiple paths leading to the answer.

Uttrycket ”not a single solution” och liknande användes som en introduktion till komplexitetsrepertoaren. I citatet blir osäkerheten som finns i hållbarhetsfrågan, både vetenskaplig och i annan form, tydlig. Ett annat talesätt som förekommer i citatet ovan är hur hållbarhetsarbetet liknas vid en väg. Samma sätt att uttrycka sig används av Zac Brown, stallchef hos McLaren när han beskriver hållbarhet som ”I think it's a journey with a never-ending road” (Formula One Group, 2019e). Liknelsen med vägen kan användas både för att beskriva hållbarhetens komplexitet i form av att många vägar leder till målet, som i det övre citatet, och för att förklara hållbarhetsfrågans komplexitet i ett längre tidsperspektiv, som i det nedre citatet. Genom att beskriva hållbarhet som en ”never-ending road” ges en bild av ett ouppnåeligt mål som aldrig kommer att klaras av oavsett hur hårt en anstränger sig.

Repertoaren om hållbarhet som en komplex fråga förekommer ibland i kombination med repertoaren om teknisk utveckling, till exempel i samband med resonemang kring vilken typ av teknisk forskning som är relevant och motiverad att bedriva. Ett exempel på hur dessa två tolkningsrepertoarer kombineras kan ses i citatet nedan av Pat Symonds (Formula One Group, 2019g).

When considering future engine technologies we should also consider a full life cycle analysis of the power unit itself and the supporting energy source be it chemical or electrical. We live in a rapidly evolving world and one in which industry must be powered by low carbon electricity. Once we have that should we just be using to charge batteries that have some built in envi-

ronmental problems and new infrastructure needs or should we instead be using that electricity to synthesis liquid hydrocarbon fuels?

Som det framgår i det ovanstående citatet kan tolkningsrepertoarerna kombineras för att bemöta kritik mot och argumentera för hybridmotorn, framförallt i en diskussion gällande elektrifiering kontra effektivisering. Detta kommer att utvecklas ytterligare längre fram i resultatet i anknytning till det ideologiska dilemmat som namngetts effektivisera vs elektrifiera.

Hållbarhet som ett samhälleligt ansvar

Den tredje tolkningsrepertoaren som representanterna för Formel 1 använder för att ge mening till begreppet hållbarhet har getts namnet *hållbarhet som ett samhälleligt ansvar*. Denna repertoar används för att lägga tyngdpunkten på problemets globala natur och att mänskligheten som en helhet bär ansvaret för att upptäcka lösningar på problemen samt genomföra dessa lösningar. I de tre nedanstående citaten går tolkningsrepertoaren att se tydligt; alla måste bidra för att lösa problemen vi står inför och problemen drabbar oss som en enad mänsklighet. De två översta citaten är uttalanden från Chase Carey i samband med lanseringen av Formel 1's Net Zero Carbon plan (Formula 1 Press Office, 2019) samt en intervju (Formula One Group, 2019a). Det nedersta citatet är hämtat från en artikel på hemsidan (Kanal, 2019).

In launching F1's first-ever sustainability strategy, we recognise the critical role that all organisations must play in tackling this global issue.

... and continuing to be, you know, a very important part of addressing the environmental, you know, concerns of the world today.

As the world strives to improve sustainability and take responsibility for battling climate change, so does F1.

Med hjälp av repertoaren framhålls det hur viktigt det är att samtliga aktörer i samhället, individer som företag, bidrar till lösningar på problemet. På detta sätt används denna repertoar ibland i kombination med repertoaren om hållbarhet som en komplex fråga; alla delar av samhället måste ta sitt ansvar, det räcker inte om bara en aktör gör det. Denna kombination av repertoarer blir också ett sätt att framhålla devisen "ingen kan göra allt men alla kan göra något". Detta blir tydligt i citatet nedan där Toto Wolff, stallchef hos Mercedes, använder sig av ett exempel med förbrukningen av engångsvattenflaskor för att visa att alla människor kan, och måste, bidra med både små och stora åtgärder (Formula One Group, 2019e).

We are all living in the same world and we see the air and the oceans getting more polluted every day and I think the more we support the movement, the more we tackle it with the small steps – banning plastic bottles, like the one you have next to your chair, from our hospitality – changing the way we fuel our dynos, not with diesel anymore but with something more sustainable, we are going to better the world. I’ve read something that I liked a lot, which was: ‘what difference does one plastic bottle make to the world said 8 million people’, and this is the kind of mindset we need to embrace.

Tolkningsrepertoaren om hållbarhet som ett samhälleligt ansvar kan, till exempel genom ovanstående sätt, även användas för att lägga större ansvar på individen och på så sätt skjuta fokus från företag och institutioner. Små personliga val som vilken glödlampa en köper framställs som lika viktiga som större beslut om att till exempel stänga kolkraftverk.

Hållbarhet som en självklarhet

Den fjärde tolkningsrepertoaren handlar om konstruktionen av *hållbarhet som en självklarhet*. Denna repertoar kännetecknas av exempel på hur Formel 1 redan har bidragit till hållbar utveckling eller gör det i dagsläget. Ofta används hänvisningar till sportens historia som pionjärer inom teknik- och bilindustrin. En annan vanlig företeelse inom tolkningsrepertoaren är redogörelser för hur hållbarhetsproblemet inom Formel 1 egentligen inte är att de inte bidrar med lösningar eller inte arbetar med frågan, utan att de inte är bra nog på att förmedla vad de åstadkommer och kommunicera ut sitt engagemang. Citatet nedan från Claire Williams, stallchef för Williams, är ett exempel på detta (Formula One Group, 2019e).

I don’t think we have talked about what we do already do [sic]. I think there is a lot more that we could communicate in order to demonstrate the very fact that our sport is probably a whole lot more sustainable than the generic perception of it out there at the moment.

I ovanstående citat framgår tolkningsrepertoaren genom att fokus i uttalandet ligger på bristande förmedling i hållbarhetsarbete, inte att det faktiskt förekommer. Genom att uppmärksamheten läggs på just bristen i kommunikation får det följderna att deras hållbarhetsarbete framställs som en naturlig del av sporten och verksamheten. För att ytterligare förtydliga denna tolkningsrepertoar och dess förekomst kan den kontrasteras mot vad som hade kunnat vara ett möjligt alternativt sätt att konstruera hållbarhet inom Formel 1; en aspekt sporten och representanterna vet att de har varit ointresserade av tidigare men som de nu ska ta tag i.

Istället presenteras hållbarhetsarbetet som något som redan förekommer medan det som behöver förbättras är strategiska verksamhetsdokument och kommunikationen av det befintliga arbetet.

När repertoaren om hållbarhet som en självklarhet används i kombination med repertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling förstärks den förstnämnda. Eftersom kontinuerlig förbättring av förbränningsmotorn är en vital del av sporten och detta förbättringsarbete genom repertoaren om teknisk utveckling konstrueras som hållbarhetsarbete resulterar det gemensamma användandet av dessa två repertoarer i att sporten framställs som en verksamhet där hållbarhet är en given komponent vars arbete direkt kan appliceras på hållbarhetsproblemet. Exempel på detta kan ses i nedanstående citat som kommer från ingressen till hållbarhetsstrategin på hemsidan (Formula One Group, u.å.-d).

Over its 70 year history, F1 has pioneered numerous technologies and innovations that have positively contributed to society and helped to combat carbon emissions. From ground-breaking aerodynamics to improved brake designs, the progress led by F1 teams has benefitted millions of cars on the road today.

I citatet används även sportens historiska bidrag till teknologiska framsteg för att framhålla hur hållbarhet naturligt ingår i verksamheten. Detta kommer att belysas ytterligare genom subjektspositionen den anspråkslösa välgöraren.

Subjektspositioner

Genom att använda sig av konceptet subjektspositioner går det att närmare undersöka hur representanterna för Formel 1 använder sig av olika tillgängliga diskursiva resurser för att konstruera sportens och företags identitet. Olika typer av positioneringar av Formel 1 i förhållande till hållbarhet kan vara olika önskvärda beroende på vad syftet med talet eller texten är. Som tidigare nämnts kan positioneringen ske både medvetet och undermedvetet. I likhet med tolkningsrepertoarerna kommer de vanligast förekommande subjektspositionerna att lyftas fram. Dessa är: *teknologiska pionjärer*, *ingenjörer i mänsklighetens tjänst*, *den anspråkslösa välgöraren* samt *hållbarhetsambassadörer*. De två första handlar om konstruktionen av identiteten i dagsläget medan de två sista i större utsträckning fokuserar på Formel 1's identitet i dåtid respektive framtid.

Teknologiska pionjärer

En av de subjektpositioner som konstrueras kontinuerligt för Formel 1 i materialet är *teknologiska pionjärer*. För att bygga upp denna identitet är en av de komponenter som används hänvisningar till Formel 1:s historia som grogrund för teknologiska framsteg. Genom att framhålla de tekniska framsteg som sporten bidragit med genom åren läggs fokus på den teknikproducerande aspekten av sporten och på så sätt framhävs deras identitet som centrum för motor- och bränsleforskning. Deras positionering stärks även genom positiva beskrivningar av utvecklingen av hybridmotorn som sporten har resulterat i. Från en intervju med Pat Symonds som publicerats på hemsidan går att läsa följande utdrag (Formula One Group, 2019f).

Formula 1 didn't invent the hybrid, but Formula 1 showed what a hybrid could be and it moved people's perceptions of what a hybrid is capable of and I think we can do the same with new fuel technology and hopefully demonstrate that another viable alternative energy source is possible.

I uttalandet konstrueras Formel 1 som den aktör som bäst har lyckats optimera hybridmotorn, de är spjutspetsen inom detta område av teknisk utveckling. Utvecklingen används även som en försäkran om vilken potential sporten har att utveckla framtida lösningar. Motorn talas också ofta om i termerna "the most efficient engine in the world" och om detta är sant implicerar det att motorns utvecklare är den främsta inom området.

Genom att positionera sig som en teknologisk pionjär ger de mening till sin verksamhet inom ramen för hållbarhet. Detta hållbarhetssyfte kan sedan användas som motargument till exempelvis argument om Formel 1 som motorglorifierande. Inom tolkningsrepertoaren om hållbarhet som en komplex fråga är däremot positionen som teknologisk pionjär något som undviks. Detta kan förstås i ljuset av diskussionen om konventionella kontra alternativa bränslen och motorer. Representanterna för Formel 1 motiverar satsningen på hybridmotorn med att ett införande på samhällsnivå av exempelvis vätgas eller elektrifierade motorer är förhindrat av teknikernas respektive utvecklingsnivåer. Om de inom denna tolkningsrepertoar skulle konstruera subjektpositionen som teknologisk pionjär åt sig skulle detta argument förlora legitimitet eftersom de då borde vara den aktör som genomför just den utvecklingen.

Ingenjörer i mänsklighetens tjänst

I det insamlade materialet finns ett genomgående tema av hur Formel 1 är mer än en sport och bidrar med mycket mer än bara underhållning. Samhällsnyttan som

kommer av sporten och verksamheten kring sporten läggs i fokus och på så sätt skapar representanterna för Formel 1 en subjektposition som har namngetts *ingenjörer i mänsklighetens tjänst*. Positionen konstrueras för att ge sporten en meningsfullhet i ett större sammanhang, framförallt i hållbarhetsdebatten, genom att understryka hur deras forskning och utveckling kan spela en stor roll i ett globalt perspektiv. Ett exempel på hur subjektpositionen konstrueras ges i citatet nedan av Pat Symonds (Formula One Group, 2019g).

... F1 must pave the way toward a true net zero carbon society in the transport arena.

Genom att formulera sig på ovanstående sätt konstrueras Formel 1 som den aktör vars axlar ansvaret vilar på för att utveckla en klimatvänlig transportteknik som är applicerbar på samhället i stort. Att utöva Formel 1 blir då mer än bara underhållning, det blir en verksamhet som gagnar samhällets hållbarhetsomställning. I följande utdrag från ett uttalande av Jean Todt som skedde i samband med lanseringen av Formel 1's Net Zero Carbon plan går att se hur motorsport och Formel 1 skildras som en arena där hållbarhetsforskning kan bedrivas och där de följaktligen blir forskarna och ingenjörerna (Formula 1 Press Office, 2019).

With the involvement of the teams, drivers, F1's numerous stakeholders, and crucially the millions of fans around the world, the FIA and Formula 1 are committed to driving development and ensuring motorsport grows as a laboratory for environmentally beneficial innovations.

Subjektpositionen konstrueras framförallt med hjälp av tolkningsrepertoarerna om hållbarhet som ett samhälleligt ansvar och hållbarhet som teknisk utveckling. Med hjälp av den förstnämnda repertoaren placerar de sig och sin verksamhet i relation till andra aktörer och vad de kan bidra med till hållbar utveckling i jämförelse med andra. Exempel på detta kan ses i citatet nedan från en intervju med Chase Carey (Formula One Group, 2019a).

I mean, again, Formula 1 has always been more than just a sport, it is a sport that ... I mean every sport fit into society but because of the importance of the auto mobile and mobility we uniquely fit into society and I think that needs to be a central part of our story going forward is how we're relevant to the society we exist in.

Den andra repertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling används för att de överhuvudtaget ska kunna placera deras arbete och sig själva inom en hållbarhetsskontext, det är ju huvudsakligen inom det tekniska området de kan bidra. Genom

att kombinera dessa två tolkningsrepertoarer kan deras roll och ansvar i ett större samhälleligt hållbarhetsperspektiv formuleras.

Subjektspositionen ingenjörer i mänsklighetens tjänst kan i vissa avseenden tangera och kombineras med subjektspositionen som teknologiska pionjärer men fokuserar i större utsträckning på varför de bedriver sin forskning och utveckling och ger deras strävan att ligga i framkant inom teknisk utveckling ett högre syfte och motiv. Subjektspositionen handlar alltså mer om en moraliskt grundad position i jämförelse med den som teknologiska pionjärer.

Den anspråkslösa välgöraren

Den tredje subjektspositionen som kommer att belysas i denna studie har döpts till *den anspråkslösa välgöraren*. Positionen baseras på återkommande beskrivningar om hur Formel 1 historiskt sett har bidragit på olika sätt till utveckling i samhället, både inom hållbarhetsområdet och på andra sätt, men utan att ta åt sig ära för eller uppmärksamma detta. Nedan presenteras ett utdrag från en pressrelease från företagswebsidan där denna subjektsposition synliggörs (Kanal, 2019).

Pushing the limits of engineering to gain every tenth over the competition makes for a spectacular sport, yet the innovations born out of F1 are shaping the world in so many – often unseen – ways.

I kontrast till de andra subjektspositionerna som redogjorts för ovan har denna position ett mer bakåtblickande anslag. I dagsläget har Formel 1 en mer välutvecklad kommunikation av sportens hållbarhetstänk och -arbete vilket gör att konstruktionen av denna position främst handlar om att retroaktivt placera sportens historiska identitet och bedrifter i förhållande till hållbarhet. Skiftet i angelägenheten att göra detta går att bevittna i nedanstående citat från en intervju med Chase Carey (Formula One Group, 2019a).

One of the real shortcomings of the last five years in Formula 1 has been the failure, essentially, to tell the story of the hybrid engine that we launched, the sport launched, in 2014. And quite simply it's the most efficient engine on the planet today, but the reality is when it was launched Formula 1 didn't have a marketing organization, didn't really have an organization of the sport to tell the story.

Konstruktionen av subjektspositionen som den anspråkslösa välgöraren använder sig delvis av tolkningsrepertoaren om hållbarhet som en självklarhet där det framställs som en naturligt förekommande aspekt inom sporten men även tolkningsrepertoaren om hållbarhet som ett samhälleligt ansvar. Genom att använda själv-

klarhetsrepertoaren blir subjektspositionen mer naturlig och inte lika uppenbart mottaglig för kritik. På samma sätt som för subjektspositionen ingenjörer i mänsklighetens tjänst används samhällsansvarsrepertoaren för att konstruera ett underliggande syfte för deras hållbarhetsgärningar, något som för denna subjektspositionen annars skulle kunnat bli svårt att motivera. Den skiljer sig dock från ingenjörspositionen som innefattar ett mer medvetet ställningstagande där de aktivt arbetar för att värna om miljön. Positionen som anspråkslös välgörare handlar i större utsträckning om att konstruera en historisk identitet som inneburit att klimatfördelarna ”råkat” följa med för att detta är ett inneboende karaktärsdrag hos sporten.

Hållbarhetsambassadörer

En annan subjektsposition som konstrueras för Formel 1, framförallt genom användandet av tolkningsrepertoaren om hållbarhet som ett samhälleligt ansvar, är *hållbarhetsambassadörer*. Vad som avses med namnet på denna position är hur de ser det som sitt ansvar att vara en förespråkare och drivkraft för att få andra att engagera sig i hållbarhetsfrågor. Detta gäller påverkan på både privatpersoner såväl som andra företag och sporter. Positionen hållbarhetsambassadörer skiljer sig något från de övriga subjektspositionerna genom sin mer framtidsbetonade framställning. Det går snarare att se den som en position som Formel 1 siktar mot och eftersträvar att inneha i framtiden än en som de konstruerar sig som i dagsläget. De försöker förändra bilden som omvärlden har av Formel 1 och motarbeta subjektspositionen som miljöförstörare som andra tillskriver dem. Detta kan tydliggöras med hjälp av utdraget nedan som kommer från en intervju med Pat Symonds (Formula One Group, 2019g).

As well as the relevant engineering that may emanate from our sport we can do more in that our global following is a perfect way of sending the right messages. While we have been rather good at the former for many years we are woefully bad at the latter.

I citatet framgår att det är en position som de är medvetna om att de inte innehar i dagsläget men som de hoppas kunna besitta i framtiden. I samma intervju formulerar Pat Symonds sig även på följande sätt (Formula One Group, 2019g):

F1 needs not just to embrace an environmental sustainability programme but to promote, using the undoubted persuasive power that it wields, the path to an ultra-low carbon economy.

Det handlar i dagsläget alltså om att visa att de har viljan att i framtiden utnyttja de möjligheter de har att motivera andra till en mer hållbar livsstil. I viss mån innefattar denna subjektsposition även en vilja att vara en förebild i mer praktisk mening i det avseendet att de visar hur de som företag tar tag i problemet och gör det som måste göras. I samband med undertecknandet av FN's "Sports for Climate Action Framework" presenterar Jean Todt, president för FIA, deras ambition med orden "We aim to inspire greater awareness and best practice in sustainability motor sport standards" (Formula One Group, 2020).

Subjektspositionen som hållbarhetsambassadör skapas även med hjälp av repertoaren om hållbarhet som en självklarhet där de framställer hållbarhet som en naturlig och integrerad del av verksamheten. I och med att beskrivningen av verksamheten görs på detta sätt kan de använda sig själva som ett gott exempel men ger dem även den legitimitet som krävs för att vara förespråkare för hållbarhetsarbete.

Ideologiska dilemman

Grundproblemet för Formel 1 som samtliga dilemman härstammar från är gemensamt med många andra aktörer och baseras på den konstant växande pressen från politiker, medborgare och samhället i stort att anpassa sin verksamhet till de tilltagande klimat- och miljöproblemen. I detta specifika fall finns det en potentiell inneboende motsägelse baserat på vilken syn på bilkulturen som appliceras. Formel 1, och bilsporten generellt, har en historia och nutid av bilglorifiering som i vissa hållbarhetskänslor och -strategier inte kan fortsätta få utrymme. De dilemman som måste hanteras, med hjälp av att bland annat använda sig av olika tolkningsrepertoarer, kretsar därför kring hur Formel 1 kan motivera sin fortsatta existens i ett hållbart samhälle samt hur denna existens i så fall ska se ut. Tre huvudsakliga dilemman som förekommer och manövreras i det empiriska materialet har identifierats: *främja företagets tillväxt vs värna om planeten*, *ära det historiska arvet vs driva utvecklingen framåt* samt *elektrifiering vs effektivisering*. Det sista dilemman är baserat på ideologier som skulle kunna kallas olika hållbarhetsstrategier medan de två första dilemnana orsakas av ideologier av det mer generella slaget och har sin grund i sunt förnuft.

Främja företagets tillväxt vs värna om planeten

I och med att Formel 1, utöver en sport, även är ett vinstdrivande företag ställs de i likhet med många andra verksamheter inför ett dilemma gällande deras företags aktiviteter och framtida planer. I ett kapitalistiskt samhälle där vinst och tillväxt är

målet med all företagsamhet talar denna levda ideologi för att fortsätta med sporten så länge den är lönsam samt välja de alternativ som är bäst ur en ekonomisk synvinkel. Samtidigt finns det intressen och drivkrafter som förespråkar mer hållbara affärsmodeller där vinst inte är det viktigaste, utan där fokus ligger på en långsiktigt hållbar plan med omtanke för miljö och klimat för att överhuvudtaget kunna fortsätta med verksamheten i framtiden. I nedanstående uttalande av Pat Symonds, som tidigare presenterats för att demonstrera tolkningsrepertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling, synliggörs även konflikten mellan dessa två sätt att resonera kring och motivera en viss typ av handlingsätt (Formula One Group, 2019g).

Within our sport, like any global enterprise, transport is inevitable. Globalisation and the transport associated with it is fact and an atavistic reversion to a local economy is not an option. Instead we must embrace the need to reduce our carbon dioxide emissions and apply the same principles of high performance engineering to the problem that we do to making our cars go faster.

Dilemmat om tillväxt kontra miljöhänsyn ryms inom och behandlas genom användandet av framförallt tolkningsrepertoarerna om hållbarhet som teknisk utveckling och hållbarhet som en komplex fråga. Med hjälp av den första repertoaren blir det lättare att hantera motsättningen mellan de olika ideologierna eftersom teknisk utveckling, som ju är företagets affärsmodell och i viss mån produkt, konstrueras som hållbarhet vilket förenar företagets verksamhet med ett hållbarhetsmål. Den andra repertoaren kan istället användas som ett sätt att kringgå dilemmat. Genom att skildra hållbarhet som en komplex fråga utan någon självklar lösning eller handlingsstrategi går det att försvara "business-as-usual" med att det är svårt att veta exakt vad som bör göras.

Ära det historiska arvet vs driva utvecklingen framåt

Formel 1 har en 70-årig historia av racing och profilerar sig under parollen "the pinnacle of motorsports". Sporten har alltid satsat på att bygga snabba bilar och erbjuda spännande racingevent. Som namnet på dilemmat antyder behandlas konflikten om hur sportens utveckling i framtiden ska se ut i förhållande till dess historia. Det ena förhållningssättet baserar sig på en ideologi där det är viktigt att minnas och hedra vad som har varit och där ursprunget måste bevaras genom att sporten får leva vidare med sin essens intakt. Det andra förhållningssättet orsakas delvis av subjektpositionen ingenjörer i mänsklighetens tjänst som de har konstruerat åt sig. För att kunna hävda att de går i bräsch för en teknisk utveckling som är relevant för ett hållbart samhälle måste sporten fortsätta att förändras och

anpassa sig efter de nya krav och mål som skapas i och med hållbarhetsproblemen som samhället står inför idag. Dilemmat handlar alltså om att balansera de nya kraven för att dessa inte ska innebära en utveckling som gör att sportens kärna går förlorad. Följande utdrag ur en pressrelease på hemsidan är ett exempel på ett tillfälle där det går att ana vikten av att hålla vågskålen i balans mellan att utveckla sporten i enlighet med samtiden samtidigt som historien respekteras (Formula One Group, 2019d).

Formula 1 is an incredible sport with a great history, heroes and fans all over the world. We deeply respect the DNA of Formula 1, which is a combination of great sporting competition, uniquely talented and courageous drivers, dedicated teams and cutting edge technology. The goal has always been to improve the competition and action on the track and at the same time make the sport a healthier and attractive business for all.

Ett sätt att hantera dilemmat mellan de olika ideologierna har varit att förena dessa genom användandet av tolkningsrepertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling med hjälp av vilken de konstruerar subjektpositionen som teknologiska pionjärer. Genom att framställa den tekniska utvecklingen som de är en del av som en hållbarhetsinriktad verksamhet samtidigt som de konstruerar sin egen position i förhållande till detta som en aktör som länge har stått för spjutspetsutvecklingen kan de producera en bild av sporten där miljöengagemang sedan länge har varit en del av sportens historia. På så sätt minskar behoven av att försvara och motivera hållbarhetsengagemanget för skeptiker eftersom det presenteras som en sedan tidigare införlivad del i sporten.

Effektivisera vs elektrifiera

Det sista dilemmat skiljer sig något från de som presenterats ovan då det grundar sig i mer hållbarhetsspecifika sätt att tänka. I detta fall har de ändå benämnts som ideologier eftersom de presenterar olika lösningar på hur ett problem ska hanteras, även om de är specifika för just klimat- och miljöproblem och svårapplicerade på andra typer av vardagsproblem. Konflikten mellan dessa två strategier och praktiker var även så uppenbar i materialet att det hade varit svårt att förbise den och samtidigt ge en representativ bild av hållbarhetsdebatten inom sporten. Problematiken som dilemmat representerar kan kännas igen från den som bilindustrin i samhället står inför. Det mål som ska uppnås är mindre utsläpp av växthusgaser för att förhindra en alltför hög global uppvärmning. De olika ideologierna kretsar kring huruvida det är bäst att fortsätta med den tekniken som finns och utveckla effektiviteten för att minska klimatpåverkan kontra byta energislag från konventionellt bränsle till el, som produceras på ett sådant sätt att en mindre mängd växt-

husgaser produceras. Utdraget nedan från en intervju med Chase Carey visar friktionen mellan de två ideologierna som måste hanteras (Formula One Group, 2019a).

I think the solution to and the path forward to address, again, the worlds environmental concerns is going to be one of many solutions, not one. And I recognize by being around here that electric sort of got the attention and the sweet spot today and electrical will certainly be a part of it. There's still issues around electric, whether it's, whether the environmental impacts of the batteries and the economics of larger deployment, you know the cars. Every fact, every entity in that space has issues to address. We think the hybrid engine, the combustion engine with fuel technology, can play a big role, a leading role, in addressing those concerns and make real advances in carbon emissions.

Som nämnts tidigare i resultatet hanteras detta dilemma framförallt genom användandet av tolkningsrepertoarerna om hållbarhet som en komplex fråga. Precis som med de tidigare presenterade dilemmana innebär komplexitetsrepertoaren en möjlighet att skapa svängrum kring hanteringen av hållbarhetsfrågan. Flertalet handlingsalternativ möjliggörs och det går att presentera en lösning som är en kombination av de två ideologierna och således hantera dilemmat.

Sammanfattning av diskursanalys

Genom att granska det empiriska materialet utifrån tre olika CDP-koncept har hållbarhetsdebatten inom Formel 1 undersökts med en diskursanalytisk metod. Detta har resulterat i fyra olika tolkningsrepertoarer: hållbarhet som teknisk utveckling, hållbarhet som en komplex fråga, hållbarhet som ett samhälleligt ansvar och hållbarhet som en självklarhet. Utöver detta har även konstruktionen av fyra olika subjektspositioner identifierats: teknologiska pionjärer, hållbarhetsmissionärer, ingenjörer i mänsklighetens tjänst samt den anspråkslösa välgöraren. Diskursanalysen har även synliggjort sportens konfrontation med tre olika ideologiska dilemman: främja företagets tillväxt vs värna om planeten, ära det historiska arvet vs driva utvecklingen framåt samt effektivisera vs elektrifiera.

Ekologisk modernisering som diskurs

Studiens resultat visar på en hållbarhetsdebatt som kretsar kring en syn på teknologi och teknologisk utveckling som lösningen på de problem som världen står inför. Detta synsätt är en central del i diskursen ekologisk modernisering. Hajer (1995, s. 32) skriver om denna aspekt som en av anledningarna till varför diskursen snabbt blivit accepterad bland politiker och makthavare.

Ecological modernization does not call for any structural change but is, in this respect, basically a modernist and technocratic approach to the environment that suggests that there is a techno-institutional fix for the present problems.

Med samma förklaring som varför diskursen vunnit mark i bland annat politiska kretsar kan en förståelse bildas för varför den har blivit utbredd i andra sammanhang, i detta fall hos Formel 1. Genom att använda de diskursiva resurser som ekologisk modernisering erbjuder går det att motivera företagsmodeller och hållbarhetsstrategier som skulle vara svåra att försvara i en annan miljödiskurs. Alternativa åtgärder som att till exempel korta ner tävlingskalendern till färre race eller anpassa kalendern geografiskt för att minska transportbehovet framstår inom diskursen som mindre relevanta förslag i förhållande till satsningar på teknisk innovation (Kangas, 2019). Att fortsätta med business-as-usual, om än med ett justerat fokus och integrerat miljöarbete, blir ett adekvat förhållningssätt och handlingsplan (Hajer, 1995). Ekologisk modernisering som diskurs innebär även konsekvenser för vad som formuleras som hållbarhetsproblem. Det empiriska materialet kretsar i stor utsträckning kring problematiken med växthusgasutsläpp och hur den tekniska innovationen de bidrar med kan lösa detta. Deras egna utsläpp som till största del kommer från transporter i samband med racen och inte från själva tävlingsbilarna (Formula One Group, u.å.-e) är en nedtonad faktor. Likaså är exempelvis habitatförstörelse vid konstruktion av banorna och resursförbrukning vid tillverkning av komponenter aspekter som inte avhandlas, se exempelvis problemen som finns kring racet i Melbourne (Fairley et al., 2011). Detta kan förstås som en följd av att konstruktionen av en viss typ av identitet kräver ett specifikt narrativ (Davies och Harré, 1990). För att de ska framstå som en del av lösningen är ekologisk modernisering historien som de måste berätta och i detta narrativ passar inte dessa miljöaspekter in.

Tolkningsrepertoaren om hållbarhet som teknisk utveckling använder sig av de diskursiva resurser som ekologisk modernisering erbjuder. Följden av att tolkningsrepertoaren möjliggörs i diskursen blir att hållbarhetsdiskussioner inte nödvändigtvis behöver beröra frågan om vilka verksamheter, beteenden och livsstilar som inte har en plats i ett framtida miljövänligt samhälle. Potentialen att teknisk

utveckling gör dem möjliga innebär på så sätt ett kryphål. På samma sätt erbjuder diskursen en möjlighet att konstruera hållbarhet som något som är förenligt med den existerande tillvaron genom institutionalisering av miljöstrategier och liknande (Hajer, 1995). Detta möjliggör för användandet av tolkningsrepertoaren som konstruerar hållbarhet som en självklarhet. Om exempelvis en ekologisk diskurs hade varit rådande istället för den ekomoderna är det tänkbart att konstruktionen av hållbarhet som naturligt förekommande inom Formel 1 hade varit svårare att åstadkomma utan kritik. En sådan diskurs skulle istället kunna mena att Formel 1 är oförenligt med hållbarhet, oavsett vilka strategier som tillämpas och åtgärder som genomförs, eftersom verksamheten i sig bygger på ett miljöförstörande koncept (Mol och Spaargaren, 2000).

Ett av de ideologiska dilemman som sporten ställs inför; ära det historiska arvet vs värna om planeten, är en skildring över hur skiftningar i hegemonisk diskurs sker. För Formel 1 visar den skiftningen sig genom att sporten grundades och utvecklades i en tid då den industriella diskursen innehade den hegemoniska positionen. Bilen innebar en frihet och bilåkande sågs inte som problematiskt på det sättet det gör i många avseenden idag. Detta är ett exempel på hur diskurser formar social praktik. Hade en ekologisk diskurs varit den gällande vid sportens början finns det en möjlighet att Formel 1 aldrig hade fått utrymme att växa sig så stort som det är idag (Mol och Spaargaren, 2000). Det är också de sociala praktiker som blev konsekvenserna av den industriella diskursen som de nu i efterhand måste konstruera inom den nya ekomoderna diskursen som hållbara. Tidigare i sportens historia har det inte funnits någon mening med eller något behov av att motivera sportens varande ur ett hållbarhetsperspektiv. I och med skiftet i hegemonisk diskurs till ekologisk modernisering, där miljöhänsyn likväl som ekonomiskt intresse står i fokus, har detta dock blivit en nödvändighet. Genom att konstruera en historisk roll åt sig som en obemärkt bidragande aktör till hållbar utveckling kan de argumentera för Formel 1 med en grund i även historiska prestationer och gärningar, men som har skett i tysthet. Detta görs genom repertoaren om hållbarhet som en självklarhet och subjektspositionen den anspråkslösa välgöraren där de kan konstruera Formel 1's historia som en arena för teknik med ett hållbarhetssyfte, istället för exempelvis ett glorifierande av bilar.

Det empiriska materialet präglas av en generell frånvaro av konflikt, ifrågasättande och nyansering. Detta kan delvis ses som en konsekvens av att allt material är publicerat i en form som inte gynnar diskussion och nyansering: PR-material skapat i företagets namn. Det går även att se i ljuset av ekologisk modernisering och blir då förstäligt i och med att denna diskurs till stor del handlar just om att presentera miljö och ekonomi som syften som går hand i hand med lösningar som främjar båda områden (Machin, 2019). Det enda området i materialet där en konflikt är uppenbar är diskussionen om huruvida elektrifiering eller effektivisering är lämpligast strategi. Att just dessa är omstridda beror på att de båda

två är aspekter av teknisk utveckling men inom diskursen erbjuds det ingen tydlig distinktion för vilken som har högst ställning.

Maskulinitetskonstruktion inom Formel 1

Det skifte som går att se i hur Formel 1 försöker konstruera sin identitet, vilka subjektspositioner de eftertraktar att inneha och hur de relaterar sporten till begreppet hållbarhet, kan förstås utifrån det perspektiv om ett skifte i miljödiskurs som har presenterats ovan. En kompletterande tolkning går att göra utifrån maskulinitetsteori och vilken maskulinitetstyp som idag innehar en hegemonisk ställning. Som Hultman (2016) visar i sin forskning var det tidigare en tuffare maskulinitet som var idealet. Denna hängde samman med en syn på naturen som separat från kulturen och en källa till resurser. Den synen har i och med utbredningen av den ekomoderna diskursen förändras till att i större grad betrakta naturen som något levande och sårbart som kräver vår omsorg och behöver skyddas. Miljödebatten som länge haft, och i vissa sociala sammanhang fortfarande har, en feminin koppling som kan vara svår för socialt konstruerade maskulina kontexter att närma sig (Brough et al., 2016).

Teknik har länge varit ett område som varit intimt förknippat med maskulinitet, en koppling som präglat Formel 1 som sport på grund av dess nära förbindelse till just teknik. För att sporten ska fortsätta vara populär även i framtiden hos kommande generationer och fortsätta vara relevant för omvärlden måste den ge uttryck för och plats åt den maskulinitetstyp som har, eller åtminstone är på väg att få, den hegemoniska positionen i samhället; ekomodern maskulinitet. Den tydligt positiva inställningen som finns till teknik inom diskursen ekologisk modernisering och den medföljande ekomoderna maskulinitetstypen gör det möjligt även för verksamheter som Formel 1 att uttala sig i hållbarhetsfrågor, något som är ett måste idag. Eftersom teknik i de allra flesta kulturer och tider har setts som något maskulint är detta ett tryggt perspektiv att närma sig hållbarhetsdebatten med. Genom att använda sig av och identifiera sig med den ekomoderna maskulinitetstypen har Formel 1 skapat en arena i hållbarhetsdebatten som de kan göra anspråk på att vara med i utan att riskera att hota sin hegemoniska ställning.

Formel 1 använder sig av sin slogan ”The pinnacle of motorsport” för att beskriva sin ledande ställning i förhållande till andra motorsporter. Den tidigare tillämpningen av detta har varit att framhålla sporten som den snabbaste, mest skicklighetskrävande och den som erbjuder mest spännande racing. Idag har det utöver dessa aspekter även tillkommit miljömedvetenhet som en parameter som är möjlig att jämföra med andra motorsporter. För Formel 1 har detta område nu blivit ytterligare en möjlighet att inta en ledarroll, något som bland annat subjektspositionen hållbarhetsmissionärer vittnar om. Att utföra sin miljövänlighet i

form av en ledare och föregångare är ett accepterat sätt inom konfigurationen för ekomodern maskulinitet. Hultman och Anshelm (2017) skriver om hur samma typ av resonemang kring miljövänlighet som en tävling förekom i politiska sammanhang i Sverige under Reinfeldt-regeringen och är en del av ett konstruerande av en ekomodern maskulinitet.

I tävlingen om att inneha ledarrollen i miljöfrågan kan en av de främsta konkurrenterna anses vara Formula-E, elbilsvarianten av Formel 1. Serien startades 2014 men detta alternativa sätt att bedriva racing har ännu inte fått lika stort genomslag. Även om Formula-E (ännu) inte på allvar kan hota den stabila ledarposition som Formel 1 har i motorsportvärlden kan varianten dock fungera som en motivation för att förbättra miljöarbetet hos Formel 1 och ge dem något att använda som måttstock (King, 2013). Popularitetsskillnaden mellan Formula-E och Formel 1 kan delvis förstås som en konsekvens av respektive sports olika livslängd men även som en indikator på vilka praktiker som sanktioneras som rätt typ av maskulinitet i motorsportkontexten. Den idolstatus som många förare genom historien uppnått och den popularitet som sporten innehar tyder på att det är just en hegemonisk maskulinitet som representeras inom Formel 1 (Pflugfelder, 2009). Hur det tidigare idealet var tätt förknippat med vrålände (bensin)motorer blev tydligt när reglementet förändrades till säsongen 2014 och bilarna byggdes med effektivare motorer. Förändringen i konstruktionen ledde även till att bilarna blev markant tystare, något som blev vida diskuterat huruvida decibelförändringen innebar att sporten förlorade sin "injection of macho bravado, a sense of danger, speed, urgency and wonder" (Spurgeon, 2014). Ämne för debatt blev även beslutet att inte längre ha så kallade grid girls från och med säsongstarten 2018. Formel 1 motiverade detta med att praktiken stod i strid med samhällsliga normer och inte var relevant för åskådarna (Formula One Group, 2018b). Även detta kan ses som ett tecken på hur maskulinitetsidealet har förändrats.

Avslutande diskussion och slutsats

Som studien visat ovan kan Formel 1, som en relativt unik del av motorsporten, genom användandet av de diskursiva resurser som ekologisk modernisering erbjuder *konstruera* sig som en aktör som bidrar till en hållbar utveckling av samhället. Deras hållbarhetsarbete kretsar främst kring att legitimera sin verksamhet medan miljöhänsyn i form av eventuell reducering av sporten inte ses som en tänkbar åtgärd. Som tidigare nämnts finns det ingenstans presenterat som alternativ att exempelvis korta ner racekalendern, huvudfokus ligger istället på potentialen i teknisk utveckling. Användandet av en teknisk repertoar för att argumentera för ett bibehållande av befintlig livsstil och undvika konflikt är en frekvent använd strategi i miljösammanhang (Byrne et al., 2014). Teknikens möjliga utveckling innebär en möjlighet att skjuta problemen på framtiden. Precis som i fallet med subjektspositionen teknologisk pionjär är det dock viktigt att detta görs vid rätt tillfälle. För Formel 1 skulle ett långt mer miljövänligt alternativ av sporten innebära att förlägga alla eller vissa av racen till den virtuella e-sportvärlden. Detta är förmodligen något som för många aktörer har känts som otänkbart och onekligen en degradering och reducering av sportens karaktär och känsla. I dagsläget, med orsak av covid-19, är dock detta det enda alternativ som är möjligt. En kris kan ibland vara en möjlighet att genomföra förändringar som kanske inte har varit utförbara tidigare (Cerna, 2016; Llop och Garcia-Arrizabalaga, 2011). Med största sannolikhet kommer Formel 1 att återgå till att tävla som vanligt när situationen återgår till det normala, men covid-19 har ändå visat sportens anpassningsförmåga och en eventuell framtida möjlighet för den dagen då lika drastiska åtgärder för klimatkrisen är genomförbara.

Sport i samband med hållbarhet väcker en del etiska och moraliska dilemman som är viktiga att reflektera kring. Bland annat lyfter ämnet frågan om vilken typ av underhållning som kritiserar i ett klimatkrisande samhälle samt hur denna kritik motiveras. Vid en jämförelse av Formel 1 med exempelvis megaevent som OS eller fotbolls-VM kan frågan ställas om Formel 1 står inför helt andra krav på att rättfärdiga sig som en orsak av deras profil. Som en jämförelse kan den naturliga och enkla profilen som fotboll förmedlar bidra till andra uppfattningar om sportens klimatpåverkan (Miller, 2016). Att fotboll i större utsträckning uppfattas som en miljövänlig sport som endast kräver spelare och en fotboll behöver därför inte ha någon egentlig koppling till den faktiska miljöpåverkan. Som tidigare nämnts är det transport av människor, både personal och åskådare, och utrustning

som står för den största andelen av utsläppen från Formel 1. Transport är en företeelse som förekommer i stor utsträckning vid även andra typer av event än sport, exempelvis Eurovision. Hur rättvis granskningen och kritiken av Formel 1 är i jämförelse med exempelvis dessa andra event som på ett mindre uppenbart och symboliskt sätt är dåliga för miljön och klimatet och på så sätt lättare kommer undan är därför en fråga som är värd att ställa. Forskning kring sport och miljöpåverkan är som tidigare beskrivet ett relativt nytt forskningsområde. Sportorganisationer är aktörer som hittills vanligtvis inte behöver bemöta hård miljörelaterad kritik. Om några år har hållbarhetsstrategin som Formel 1 har tagit fram förhoppningsvis haft en påverkan på sportens verksamhet. En utvärdering av strategin med förslag på förbättringar och hur sporten ska inrikta sitt arbete i framtiden är därför ett tänkbart område för framtida forskning. Eftersom Formel 1 grundar stora delar av sitt hållbarhetsresonemang inom det tekniska området hade det också varit relevant att närmare studera hur andra sporter som inte har denna möjlighet, exempelvis fotboll, ger mening och förhåller sig till hållbarhet.

Det är också viktigt att granska att den tekniska innovation som Formel 1 menar att de bidrar med faktiskt når ut till verksamheter där de kan göra nytta. Det är rimligt att anta att Formel 1-stallen, som i slutändan är de som genomför den faktiska utvecklingen, på något sätt behöver få en förtjänst för de resurser de lägger ner. Detta vinstbehov kan innebära en barriär för att spridningen av den utvecklade tekniken inte sker i den utsträckning som krävs för att verksamheten kan motiveras med ett argument baserat på samhällsnytta. Ur ett rättviseperspektiv är det även intressant att undersöka vem som får tillgång till innovation. Tolkningsrepertoaren om hållbarhet som ett samhälleligt ansvar innebär att klimatproblemen är en global uppgift att lösa men alla delar av världen har inte samma förutsättningar om kravet är att lösningen ska ske inom det tekniska området. Att mena att lösningarna på klimatkrisen är ett globalt ansvar är även rättvisemässigt skevt med avseende på vilka delar av världen som bär ansvaret för majoriteten av utsläppen.

Genom att granska hållbarhetsdiskussionerna inom Formel 1 i ljuset av ekologisk modernisering och ekomodern maskulinitet blir det tydligt hur dessa är grundläggande för att resonemangen kring och legitimering för Formel 1 ska hålla. Framförallt vilar tankegångarna och argumentationen på att teknisk utveckling är ett positivt fenomen som gynnar samhället. Denna teknikfixering i miljödebatten hänger samman med konstruktionen av maskulinitet. Att ekologisk modernisering är den diskurs, med tillhörande ekomodern maskulinitet, som i många sammanhang idag är rådande och därför även den syn på teknik som dominerar har en stor påverkan på samhällsutvecklingen. Diskursen innebär att klimatarbete samt klimatanpassning och diskussioner kring vilka lösningar som är värda att satsa på genomsyras av ett tekniskt fokus och en teknisk optimism som det inte nödvändigtvis är en självklarhet. Om en annan diskurs skulle vara gällande istället, där utgångspunkten är att teknisk utveckling är problematisk, blir rättfärdi-

gandet svårare att genomföra. Till exempel finns det forskning som visar på att teknisk innovation leder till ökad konsumtion (Brandão Santana et al., 2015; Khattak et al., 2020). Inom en annan diskurs skulle resonemang och argumentation med annan inriktning än teknik kunna få större utrymme och på så sätt bidra till att en annan typ av utveckling och förändring skulle prioriteras inom politik och forskning.

Slutsats

Genom ett kritiskt diskurspsykologiskt förhållningssätt har denna studie undersökt hur Formel 1 som en samlad aktör konstruerar och ger mening till begreppet hållbarhet genom användandet av fyra olika tolkningsrepertoarer: *hållbarhet som teknisk utveckling*, *hållbarhet som en komplex fråga*, *hållbarhet som ett samhällsligt ansvar* och *hållbarhet som en självklarhet*. Genom användandet av en eller flera av dessa repertoarer konstrueras de olika subjekspositionerna åt Formel 1: *teknologiska pionjärer*, *hållbarhetsmissionärer*, *ingenjörer i mänsklighetens tjänst* samt *den anspråkslösa välgöraren*. Med hjälp av de olika tolkningsrepertoarerna hanteras också de ideologiska dilemman som sporten står inför. De tre dilemman som har belysts genom denna studie är; *främja företagets tillväxt vs värna om planeten*, *ära det historiska arvet vs driva utvecklingen framåt* samt *effektivisera vs elektrifiera*. Dessa dilemman uppstår genom att olika samhälleliga allmänna kunskaper förordar olika typer av agerande för samma situation.

För Formel 1 där teknisk utveckling är en central del av verksamheten innebär ekologisk modernisering ett lämpligt sätt att ge mening till begreppet hållbarhet. Ekologisk modernisering som diskurs innebär även en möjlighet för Formel 1 att diskursivt konstruera sin position som en del av lösningen på klimatproblemen och inte huvudsakligen som en orsak och på så sätt försvara sin existens. Med hjälp av den ekomoderna maskulinitetstypen går det även att se hur Formel 1 som en tydligt maskulin kontext kan närma sig hållbarhetsområdet utan att riskera att förlora sin hegemoniska position i den maskulina hierarkin. Skiftet i maskulinitetstyp kan även förstås som delvis framtvingat av omvärldens utveckling i ett försök att fortsätta vara relevant i ett ständigt föränderligt samhälle.

Tack

Slutligen vill jag rikta ett stort tack till Lars Harrysson som åtog sig uppgiften som min handledare med stor entusiasm. En idéspruta, ett bollplank och tålmodig med eviga frågor. Jag vill även tacka min handledningsgrupp för alla kloka tankar och hjälpsamma åsikter som de har bidragit med under uppsatsens utveckling. Slutligen vill jag tacka Herman. Utan dig skulle den här uppsatsen inte ha blivit av, varken till ämne eller slutprodukt. Som utlovat, ett citat av din favorit:

Technological change can become 'fetishized' as a 'thing itself', as an exogenous guiding force in the history of capitalism. The presumption of the necessity and inevitability of technological change becomes so strong that the striving for it – embodied in a prevailing ideology of technological progress – becomes an end in itself. (Harvey, 2006, s. 122)

Referenser

- Barretto, L. (2012). *Where are all the female Formula 1 racing drivers?* BBC Sport. Hämtad 1/5 från <https://www.bbc.com/sport/formula1/18332772>
- BBC News. (2016, 2016-09-08). US media firm Liberty Media to buy Formula 1. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/business-37303230>
- Billig, M., Condor, S., Edwards, D., Gane, M., Middleton, D., & Radley, A. (1988). *Ideological dilemmas: a social psychology of everyday thinking*. SAGE Publications Ltd.
- Bird, S. R. (1996). Welcome to the Men's Club: Homosociality and the Maintenance of Hegemonic Masculinity. *Gender and Society*, 10(2), 120. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjst&AN=edsjst.189829&site=eds-live&scope=site>
- Boréus, K., & Bergström, G. (2018). *Textens mening och makt : metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Fjärde [omarbetade och aktualiserade] uppl.). Studentlitteratur. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.5152780&site=eds-live&scope=site>
- Boyle, E. (2010). The Intertextual Terminator: The Role of Film in Branding 'Arnold Schwarzenegger'. *Journal of Communication Inquiry*, 34(1), 42-60. <https://doi.org/10.1177/0196859909340054>
- Brandão Santana, N., Rebelatto, D. A. D. N., Périco, A. E., Morales, H. F., & Leal Filho, W. (2015). Technological innovation for sustainable development: an analysis of different types of impacts for countries in the BRICS and G7 groups. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 22(5), 425-436. <https://doi.org/10.1080/13504509.2015.1069766>
- Brough, A. R., Wilkie, J. E. B., Jingjing, M. A., Isaac, M. S., & Gal, D. (2016). Is Eco-Friendly Unmanly? The Green-Feminine Stereotype and Its Effect on Sustainable

- Consumption. *Journal of Consumer Research*, 43(4), 567-582.
<https://doi.org/10.1093/jcr/ucw044>
- Budds, K., Locke, A., & Burr, V. (2014). *Combining Forms of Discourse Analysis: A Critical Discursive Psychological Approach to the Study of Older Motherhood*. SAGE Publications Ltd.
<https://doi.org/10.4135/978144627305013501430>
- Butler, J. (1999). *Gender trouble. [Elektronisk resurs] feminism and the subversion of identity*. Routledge.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://www.taylorfrancis.com/books/9780203902752>
- Byers, T. B. (1995). Terminating the Postmodern: Masculinity and Pomophobia. 41(1), 35-73. <https://doi.org/10.1353/mfs.1995.0008>
- Byrne, J., Ideland, M., Malmberg, C., & Grace, M. (2014). Climate Change and Everyday Life: Repertoires Children Use to Negotiate a Socio-Scientific Issue. *International Journal of Science Education*, 36(9), 1491-1509.
<http://dx.doi.org/10.1080/09500693.2014.891159>
- Cerna, L. (2016). The crisis as an opportunity for change? High-skilled immigration policies across Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(10), 1610-1630.
<https://doi.org/10.1080/1369183x.2016.1162355>
- Christoff, P. (1996). Ecological Modernisation, Ecological Modernities. *Environmental Politics*, 5, 476-500. <https://doi.org/10.1080/09644019608414283>
- Connell, R. (1995). *Maskuliniteter* (Å. Lindén, Övers.). Mediaprint.
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender and Society*, 19(6), 829-859. www.jstor.org/stable/27640853
- Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The discursive production of selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 43-63. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5914.1990.tb00174.x>
- Edley, N. (2001). Analysing Masculinity: Interpretative Repertoires, Ideological Dilemmas and Subject Positions. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Red.), *Discourse as data : a guide for analysis* (pp. 189-228). Sage, in association with the Open University.

<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.1426478&site=eds-live&scope=site>

- Fairley, S., Tyler, B. D., Kellett, P., & D'Elia, K. (2011). The Formula One Australian Grand Prix: Exploring the triple bottom line. *Sport Management Review*, 14(2), 141-152. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.smr.2010.07.001>
- Faulkner, W. (2001). The technology question in feminism: A view from feminist technology studies. *Women's Studies International Forum*, 24(1), 79-95. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0277-5395\(00\)00166-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0277-5395(00)00166-7)
- Formula One Group. (2018a). *Formula 1 2018 Gender Pay Gap Report*. <https://www.formula1.com/content/dam/fom-website/manual/Misc/GenderPay/F1GenderPayGapReport2018.pdf>
- Formula One Group. (2018b, 2018-01-31). *Formula 1 to stop using grid girls*. Hämtad 2020-05-20 från <https://www.formula1.com/en/latest/article.formula-1-to-stop-using-grid-girls.5HPVgIzLHOcIiGaAS8eOWE.html>
- Gaudet, S., & Robert, D. (2018). *A Journey Through Qualitative Research: From Design to Reporting*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781529716733>
- Hajer, M. A. (1995). *The politics of environmental discourse : ecological modernization and the policy process*. Clarendon. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.940576&site=eds-live&scope=site>
- Harvey, D. (2006). *The limits to capital* (Nya och fullt uppdaterade uppl.). Verso. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.1812853&site=eds-live&scope=site>
- Hayes, G., & Karamichas, J. (2012). *Olympic Games, mega-events and civil societies: globalization, environment, resistance*. Palgrave Macmillan. <http://dx.doi.org/10.1057/9780230359185>
- Hultman, M. (2011). Ekomodern maskulinitet eller historien om hur Arnold Schwarzenegger blev 2000-talets miljöhjälte. *Tidskrift för genusvetenskap*(4), 5-26.
- Hultman, M. (2013). The Making of an Environmental Hero: A History of Ecomodern Masculinity, Fuel Cells and Arnold Schwarzenegger. *Environmental Humanities*, 2(1), 79-99. <https://doi.org/10.1215/22011919-3610360>

- Hultman, M. (2016). Gröna män? Konceptualisering av industrimodern, ekomodern och ekologisk maskulinitet. *Kulturella perspektiv*, 25(1), 28-39.
- Hultman, M. (2017a). Exploring industrial, ecomodern, and ecological masculinities. In S. MacGregor (Red.), *Routledge Handbook of Gender and Environment* (Första uppl.). Routledge.
<https://proxy.mau.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=catt05074a&AN=malmö.b2417727&lang=sv&site=eds-live>
- Hultman, M. (2017b). Natures of masculinities: conceptualising industrial, ecomodern and ecological masculinities. In S. Buckingham & V. Le Masson (Red.), *Understanding Climate Change Through Gender Relations* (pp. 87-103). Routledge.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://www.taylorfrancis.com/books/9781315661605>
- Hultman, M., & Anshelm, J. (2017). Masculinities of global climate change: exploring ecomodern, industrial and ecological masculinity. In M. Griffin Cohen (Red.), *Climate change and gender in rich countries : work, public policy and action* (pp. 19-34). Routledge.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=catt07147a&AN=lub.5010661&site=eds-live&scope=site>
- Hultman, M., & Pulé, P. M. (2018). *Ecological Masculinities : Theoretical Foundations and Practical Guidance* (Första uppl.). Routledge.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://www.taylorfrancis.com/books/9781315195223>
- Huzzard, T. (2015). Opening up and closing down: the interpretative repertoires of leading innovation. *International Journal of Innovation Management*, 19(1).
<https://doi.org/10.1142/S1363919615500152>
- Inoue, Y., & Kent, A. (2012). Sport Teams as Promoters of Pro-Environmental Behavior: An Empirical Study. *Journal of Sport Management*, 26(5), 417-432.
<https://doi.org/10.1123/jsm.26.5.417>
- Kangas, J. (2019). Picturing two modernities: Ecological modernisation and the media imagery of climate change. *NORDICOM Review*, 40(1), 61.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edo&AN=136770117&site=eds-live&scope=site>
- Khattak, S. I., Ahmad, M., Khan, Z. U., & Khan, A. (2020). Exploring the impact of innovation, renewable energy consumption, and income on CO2 emissions: new

- evidence from the BRICS economies. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(12), 16. <https://doi.org/10.1007/s11356-020-07876-4>
- King, E. (2013, 2013-03-11). Formula One: the petrolheads driving the green economy. *Climate home News*. <https://www.climatechangenews.com/2013/03/11/formula-one-the-petrolheads-driving-the-green-economy/>
- Kronsell, A., Smidfelt Rosqvist, L., & Winslott Hiselius, L. (2016). Achieving Climate Objectives in Transport Policy by Including Women and Challenging Gender Norms – the Swedish case. *International Journal of Sustainable Transportation*, 10(8), 703-711. <https://doi.org/10.1080/15568318.2015.1129653>
- Kurz, T., Augoustinos, M., & Crabb, S. (2010). Contesting the 'national interest' and maintaining 'our lifestyle': A discursive analysis of political rhetoric around climate change. *British Journal of Social Psychology*, 49(3), 601-625. <https://doi.org/10.1348/014466609X481173>
- Llop, R., & Garcia-Arrizabalaga, I. (2014). *Implementing strategic change to generate sustainable competitive advantage* (Vol. 20). Int Management Development Association-Imda. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S1069-096420140000021006/full/html>
- Locke, A., & Yarwood, G. (2017). Exploring the depths of gender, parenting and 'work': critical discursive psychology and the 'missing voices' of involved fatherhood. *Community, Work & Family*, 20(1), 4-18. <https://doi.org/10.1080/13668803.2016.1252722>
- MacGregor, S. (2010). 'Gender and climate change': from impacts to discourses. *Journal of the Indian Ocean Region*, 6(2), 223-238. <https://doi.org/10.1080/19480881.2010.536669>
- Machin, A. (2019). Changing the story? The discourse of ecological modernisation in the European Union. *Environmental Politics*, 28(2), 208-227. <https://doi.org/10.1080/09644016.2019.1549780>
- Martinussen, M., & Wetherell, M. (2019). Affect, practice and contingency: critical discursive psychology and Eve Kosofsky Sedgwick. *Subjectivity: International Journal of Critical Psychology*, 12(2), 101-116. <https://doi.org/10.1057/s41286-019-00071-y>

- Messner, M. A. (2007). The Masculinity of the Governor: Muscle and Compassion in American Politics. *Gender and Society*, 21(4), 461.
<https://doi.org/10.1177/0891243207303166>
- Miller, T. (2016). Greenwashed sports and environmental activism: Formula 1 and FIFA. *Environmental Communication*, 10(6), 719-733.
<https://doi.org/10.1080/17524032.2015.1127850>
- Mol, A. P. J., & Spaargaren, G. (2000). Ecological Modernisation Theory in Debate: A Review. *Environmental Politics*, 9(1), 17.
<https://doi.org/10.1080/09644010008414511>
- Mol, A. P. J., Spaargaren, G., & Sonnenfeld, D. A. (2014). Ecological modernization theory. In S. Lockie, D. A. Sonnenfeld, & D. R. Fisher (Red.), *Routledge international handbook of social and environmental change*. Routledge.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203814550>
- Mossberg, L. (2016). Service user involvement in Swedish mental health and social care: an analysis of ideological dilemmas and subject positions in a collaboration context. *European Journal of Social Work*, 19(5), 716-730.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1081586>
- Nichols, G., & Savage, M. (2017). A Social Analysis of an Elite Constellation: The Case of Formula 1. *Theory Culture & Society*, 34(5-6), 201-225.
<https://doi.org/10.1177/0263276417716519>
- Pettersson, K. (2017). Ideological dilemmas of female populist radical right politicians. *European Journal of Women's Studies*, 24(1), 7-22.
<https://doi.org/10.1177/1350506815617978>
- Pettersson, K. (2018). *Exploring the Discourse Contained in Political Blogs From a Critical Discursive Psychological Perspective*
<https://doi.org/10.4135/9781526430564>
- Pflugfelder, E. H. (2009). Something Less than a Driver: Toward an Understanding of Gendered Bodies in Motorsport. *Journal of Sport and Social Issues*, 33(4), 411-426.
<https://doi.org/10.1177/0193723509350611>
- Potter, J. (2002). Two kinds of natural. *Discourse Studies*, 4(4), 539-542.
<https://doi.org/10.1177/14614456020040040901>

- Potter, J. (2003). Discourse analysis and discursive psychology. In P. M. Camic, J. E. Rhodes, & L. Yardley (Eds.), *Qualitative research in psychology: Expanding perspectives in methodology and design*. (pp. 73-94). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10595-005>
- Potter, J., & Wetherell, M. (1987). *Discourse and social psychology : beyond attitudes and behaviour*. SAGE Publications Inc.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cab07147a&AN=lub.531956&site=eds-live&scope=site>
- Potter, J., & Wetherell, M. (1988). Discourse analysis and the identification of interpretative repertoires. In C. Antaki (Ed.), *Analysing everyday explanation: a casebook of methods* (pp. 168-183). SAGE Publications Ltd.
- Reynolds, J., & Wetherell, M. (2003). The Discursive Climate of Singleness: The Consequences for Women's Negotiation of a Single Identity. *Feminism & Psychology*, 13(4), 489-510. <https://doi.org/10.1177/09593535030134014>
- Rome, A. (2006). 'Political Hermaphrodites': Gender and Environmental Reform in Progressive America. *Environmental History*, 11(3), 440-463.
<https://doi.org/10.1093/envhis/11.3.440>
- Selseng, L. B., & Ulvik, O. S. (2018). Talking about change – Positioning and interpretative repertoires in stories about substance abuse and change. *Qualitative Social Work*, 17(2), 216-235. <https://doi.org/10.1177/1473325016660187>
- Spurgeon, B. (2014, 2014-03-27). Quiet Formula One Cars Spark a Noisy Debate. *The New York Times*. https://www.nytimes.com/2014/03/28/sports/autoracing/quiet-formula-one-cars-spark-a-noisy-debate.html?_r
- Swim, J. K., Vescio, T. K., Dahl, J. L., & Zawadzki, S. J. (2018). Gendered discourse about climate change policies. *Global Environmental Change-Human and Policy Dimensions*, 48, 216-225. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.12.005>
- Tomkins, L., & Eatough, V. (2018). Hermeneutics: Interpretation, Understanding and Sense-making. In C. Cassell, A. L. Cunliffe, & G. Grandy (Eds.), *The SAGE Handbook of Qualitative Business and Management Research Methods: History and Traditions* (pp. 185-200). SAGE Publications Ltd.
<https://doi.org/10.4135/9781526430212>
- UNFCCC. (2020a). *Participants in the Sports for Climate Action Framework*. Hämtad 2020-02-20 från <https://unfccc.int/climate-action/sectoral-engagement/sports-for-climate-action/participants-in-the-sports-for-climate-action-framework#eq-1>

- UNFCCC. (2020b). *Sports for Climate Action*. Hämtad 2020-02-20 från <https://unfccc.int/climate-action/sectoral-engagement/sports-for-climate-action>
- United Nations. (u.å.). *Sustainable Development Goals*. United Nations. Hämtad 2020-04-07 från <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>
- Vicente-Molina, M. A., Fernández-Sainz, A., & Izagirre-Olaizola, J. (2018). Does gender make a difference in pro-environmental behavior? The case of the Basque Country University students. *Journal of Cleaner Production*, 176, 89-98. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.12.079>
- Wenneberg, S. B., & Nilsson, B. (2010). *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*. Liber.
- Wertz, F. J., Charmaz, K., McMullen, M. L., Josselson, R., Anderson, R., & McSpadden, E. (2011). *Five ways of doing qualitative analysis : phenomenological psychology, grounded theory, discourse analysis, narrative research, and intuitive inquiry*. Guilford Press. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cab07147a&AN=lub.3488929&site=eds-live&scope=site>
- Wetherell, M. (1998). Positioning and interpretative repertoires: conversation analysis and post-structuralism in dialogue. *Discourse & Society*, 9(3), 387. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.42888205&site=eds-live&scope=site>
- Wetherell, M. (2006). Interpretive Repertoires. In *The SAGE Dictionary of Social Research Methods*. <https://methods.sagepub.com/reference/the-sage-dictionary-of-social-research-methods>
- Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Red.). (2001). *Discourse as data: a guide for analysis*. Sage, in association with the Open University.
- Wiggins, S. (2017). Discursive Psychology: Theory, Method and Applications. In. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781473983335>
- Winther Jørgensen, M., & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod* (S.-E. Torhell, Övers.). Studentlitteratur.

Wood, L. A., & Kroger, R. O. (2000). *Doing Discourse Analysis: Methods for Studying Action in Talk and Text*. SAGE Publications, Inc.
<https://doi.org/10.4135/9781452233291>

Yoon, L., & Wilson, B. (2019). Journalism, Environmental Issues, and Sport Mega-Events: A Study of South Korean Media Coverage of the Mount Gariwang Development for the 2018 PyeongChang Winter Olympic and Paralympic Games. *Communication & Sport*, 7(6), 699-728. <https://doi.org/10.1177/2167479518811381>

Empiriskt material

Formula 1. (2019, 2019-10-31). *F1 2021: Live Announcement*. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=3JddVHuPmCM&feature=emb_title

Formula 1 Press Office. (2019, 2019-11-11). *Formula 1® announces plan to be Net Zero Carbon by 2030* <https://corp.formula1.com/formula-1-announces-plan-to-be-net-zero-carbon-by-2030/>

Formula One Group. (2019a, 2019-09). *Chase Carey speaks at IAA Frankfurt Motor Show on Formula 1 contribution to sustainable road technology – September 2019*.
<https://corp.formula1.com/media-centre/photos-videos/>

Formula One Group. (2019b, 2019-09-12). *F1 hybrid engines will play 'major part' in reducing vehicle emissions, says Carey*. Formula One Group,. Hämtad 2020-05-16 från <https://www.formula1.com/en/latest/article.f1-hybrid-engines-will-play-major-part-in-reducing-vehicle-emissions-says.2bJbQ072G8dfMsK8CANtk.html>

Formula One Group. (2019c, 2019-12-04). *Fan survey shows strong support for F1's sustainability drive*. Formula One Group,. Hämtad 2020-05-16 från <https://corp.formula1.com/fan-survey-shows-strong-support-for-f1s-sustainability-drive/>

Formula One Group. (2019d, 2019-10-31). *FIA and Formula 1® present regulations for the future*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/fia-and-formula-1-present-regulations-for-the-future/>

Formula One Group. (2019e, 2019-11-29). *FIA Friday press conference - Abu Dhabi*. Hämtad 2020-0515 från <https://www.formula1.com/en/latest/article.fia-friday-press-conference-abu-dhabi-2019.2nqHe2w9ljbRrOKlyIFXoR.html>

- Formula One Group. (2019f, 2019-11-13). *Fuelling up for sustainability*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/fuelling-up-for-sustainability/>
- Formula One Group. (2019g, 2019-12-13). *How Formula 1 can fuel the fight against climate change*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/how-formula-1-can-fuel-the-fight-against-climate-change/>
- Formula One Group. (2019h, 2019-11-22). *How Formula 1 will lead the charge to use biofuels*. Formula One Group,. Hämtad 2020-05-16 från <https://www.formula1.com/en/latest/article.how-formula-1-will-lead-the-charge-to-use-biofuels.lxWqy8GilwwMBsjKyPiFf.html>
- Formula One Group. (2020, 2020-01-22). *Formula 1 and FIA sign United Nations' Sports for Climate Action Framework*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/formula-1-and-fia-sign-united-nations-sports-for-climate-action-framework/>
- Formula One Group. (u.å.-a). *Corporate Responsibility*. Formula One Group,. Hämtad 2020-05-16 från <https://corp.formula1.com/corporate-responsibility/>
- Formula One Group. (u.å.-b). *Corporate Strategy*. Hämtad 2020-05-16 från <https://corp.formula1.com/wp-content/uploads/2020/01/Formula-1-Strategic-Plan011320.pdf>
- Formula One Group. (u.å.-c). *Corporate Strategy*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/corporate-strategy/>
- Formula One Group. (u.å.-d). *Sustainability Strategy*. Hämtad 2020-05-15 från <https://corp.formula1.com/corporate-responsibility/sustainability/>
- Formula One Group. (u.å.-e). *Sustainability Strategy*. Hämtad 2020-05-16 från <https://corp.formula1.com/wp-content/uploads/2019/11/Environmental-sustainability-Corp-website-vFINAL.pdf>
- Kanal, S. (2019, 2019-11-07). *How F1 technology has supercharged the world*. Formula One Group,. Hämtad 2020-05-15 från <https://www.formula1.com/en/latest/article.how-f1-technology-has-supercharged-the-world.6Gtk3hBxGyUGbNH0q8vDQK.html>
- RacingToHistory. (2019). *F1 2021 Regulations: Interview with Pat Symonds*. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eOY1KgfLt4E>

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund